

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, szeptember 24.

Mai számunk főbb közleményei:

Veszereltek: A királyi kézirat.
A románok és a nemzeti követelések.
Kiállítás a nyári színházban.
Ottó főherceg kitiltása.
A király a nemzetköz.
Kilépnek — nem lépnek?
Rablógyilkos merénylet a fővárosban.
A megtépett koszorú.
Tárcs: Az elmulasztott csók. Irta: Nagy E.
Csarnok: Góliát. Irta: Jean Rameau.

A királyi kézirat.

Arad, szeptember 23.

A história alakulásának csodálatos szé-
szélye, hogy néha egyetlen nap olyan vál-
tozatos színtere lesz az események egy-
másutánjának, mintha évekre való anya-
got pár rövid óra alatt kellene meg-
örölnie a végzet malomkövének.

A magyar politikai élet történetének
ilyen eseménydus napja volt a mai. Nem
mondhatjuk, hogy váratlanul jöttek a nagy-
jelentőségű fordulatok, mert hisz a poli-
tikai időjósok elsőrendű kritikus napot jö-
vendöltek mára: de mindamellett szembe-
ötlő, hogy milyen izgalmon ment ke-
resztül ma reggeltől estig, nemcsak az
események hivatásos megfigyelőinek, ha-
nem mondatni, hogy az egész országnak
hangulata.

Hónapok hosszú sor: óta feldult ke-
délyiel leste a nemzet amaz ekkeseredett
küzdelem fejleményeit, melynek csatate-
rén, sajnos, megbénítva, tehetetlenül he-
veit a magyar államélet. Kivette részét
a harcból minden hazafiasan dobogó ma-

gyar szív, minden vágy, minden lekese-
dés, mely az élethez jogot ad egy nem-
zetnek.

Közben kormányok születtek és kor-
mányok buktak el. Országos nevű férfiak
hullottak ki a küzdők sorából, s kiemel-
kedtek a porból apró, jelentéktelen embe-
rek; az uralkodó eljött közibénk, s meg-
hallgatta magyar tanácsadóinak vélemé-
nyét; volt miniszterelnök, ki nem tudott
kormányt alakítani, s volt államférfiu, ki
a felkorbácsolt szenvedélyek viharai kö-
zött nem érezvén magában elég erőt a
kibontakozás vezetésére, mindjárt a meg-
biztatás pillanatában arra kérte az ural-
kodót, hogy ne adja kezébe a kormány-
hatalmat; és végül volt heteken keresztül
felelősség nélküli miniszteriumunk, a vál-
ságos időkben hosszú parlamenti szüne-
tünk, s befejezésül egy szerencsétlen ha-
diparancsunk, melynek hatása alatt az-
tán a válság el is érte tetőpontját.

A fordulatot a mai nap eseményeinek
legkiemelkedőbb momentuma: az a királyi
megnyilatkozás adta meg, melyet a sza-
badelvű párt értekezletén Khuen-Héderváry
gróf miniszterelnök bemutatott. E királyi
kézirat szövege a következő:

Kedves gróf Khuen-Héderváry!

Atyai szívemet mély gyász tölti el,
láttára azon sajnálatos állapotoknak,
melyek kedvelt Magyarországonban a
politikai életet hónapok óta meddő-
ségre kárhoztatják és már-már az ál-
lami gépezet működését is megakasztják.

Midőn 1867-ben egyfelől magyar

Koronám országai s másfelől a biro-
dalmi tanácsban képviselt királyságok
és országok között a pragmatica sanc-
tióból folyó közös és együttes védelem
eszközei felsoroltattak, az 1867. XII.
t.-c. 11. §-a megállapította, hogy a
közös hadsereg egységes vezérletére, vezényle-
tére és belsővezetere vonatkozó ügyek álla-
lam intézendők el.

S a mint mindenkor szigoruan ör-
ködtem a felett, hogy az ezen törvény
alapján elvállalt kötelezettségek minden
oldalról becsületesen és lelkiismeretesen
teljesítettessenek, ezenképpen el vagyok
határozva az Engem megillető jogokat is
csorbitatlanul fenntartani és utódaimra
érintetlenül átszármastatni.

Midőn a magyar országgyűlés ezt a
jogomat elismerte, nemcsak a monar-
chia nagyhatalmi állásáról, hanem sa-
ját hazája és nemzete erejéről és biz-
tonságáról is akart gondoskodni.

Epen ezért nem tudnék hozzájárulni
oly intézkedésekhez, a melyek végső
következményeikben a monarchia két
államának a gyengítésére vezetnének
és dicső emlékü őseimtől átvett öröksé-
gemet a hanyatlás veszélyének tennék
ki. És ugyancsak azért nem járulhatnék
azon követelések teljesítéséhez, melyek ki-
próbált intézmények olyatén átala-
kítását célozzák, mely kedvelt Magyar-
országom érdekeinek nemcsak meg nem fe-
lel, de végső következményeiben szent Koro-
nám országainak integritását is veszélyez-
tethetné.

Másfelől nem zárkozom el a közös had-

Az elmulasztott csók.

Irta: Nagy Endre.

Igazán éppen úgy történt, mint ahogy a
novellákban írják. A rózsaszínű budoárban ket-
ten ültek: a szép Bartáné és Kovács ur, a csal-
lád barátja. Kovács régi pajtása volt a férj-
nek és barátságukat nem vágta ketté a há-
zasság. Szabad idejét Bartánéknál töltötte Ko-
vács és udvarolt a szép asszonynak. De csak
egy, időtöltésből, hogy senki sem vette ko-
molyan; sem a férj, sem az asszony, sem a
jóbarát.

Ma egy kis csomag cukorkát hozott Bar-
tánének kedveskedésből, aztán tréfásan mondta:

— Ezért csak kapok egy puszit? Nem?
Az asszony fölkapagott.
— Majd előbb az uramtól hozzon utalványt.
Addig nem adok!
Kovács tréfás duzzogással vette a kalapját.
— Nem ad csókot? Hát jó! Akkor elme-
gyek!

Hanem azért mégis kezet csókolt távozás-
kor és az asszony nevetve marasztalta:
— No, ne bolondozzék hát! Maradjon!
— Csók nélkül? Nem! . . . De különben is
dolgom van most. Kezét csókolom!

Mindez jelentéktelen, mindennapi esemény
volt. Kovács naponta fölnezzett néhány évődő
szóra és ma ép oly tréfás volt, mint egyéb-

ként. Nem csoda, hogy néhány perc múlva
már el is feledkezett róla az asszonyka.

. . . De este sápadtan, komoran jött haza
a férj és megtörtén mondta:

— Hallottad? . . . Borzasztó eset! . . .
Elképzelhetetlen! . . .

— Mi történt!
— Kovács . . . szegény Kovács . . . az
utcán ment és egy állvány leszakadt . . . a sze-
rencsétlen szörnyet halt . . . Azt nittem meg-
örülök, amikor meghallottam!

A szép asszony elsápadt, szeméit kime-
resztette és gépiesen dadogta:

— Lehetetlen!
— Szörnyen összezuzódott. Alig ismertem
rá! — Szegény barátom, szegény barátom!

— Nem tudom elhinni! Meghalt? . . . De
hisz ez borzasztó!
— Rettenetes!

— Képzeld, néhány óra előtt még itt volt
és oly jókedvű, olyan tréfás volt . . . Ah igen.
Képzeld, egy csókot kért tőlem . . . igen,
igen . . . egy csókot, de én persze megtagad-
tam . . .

Elkényszeredetten mosolygott hozzá, hogy
tréfás színt adjon a vallomásának.

— Istenem, ha tudtam volna, hogy a ha-
lába indul, talán . . . talán ah ez irtózatos.
Elhallgattak és komoran bámultak a va-
csorájukra. Hiába, a meghalt jó barát szelleme

odaült asztalukhoz és megdermesztette annak
derős hangulatát.

Vacsora után rendes szokás szerint átjöt-
tek a szomszédok: Vermes, az operanékes és
a felesége. Az ujságot lobogtatták a kezükben
és izgatott hangon kiáltották:

— Mit szólnak hozzá! Hát nem borzasztó?
Eppen ott tudott leszakadni az az állvány!

A két férj bevonult a dohányzóba és mi-
kor az asszonyok egyedül maradtak, a szép
Bartáné titkolózva sugta:

— Edesem, azt hiszem, megöl a lelkifur-
dalás!

A másik asszony fölvilanó szemmel kér-
dezte:

— Miért? Volt tán valami köztük?
— Oh, semmi . . . legalább az én részem-
ről semmi. De képzelje csak! Epp ma dél-
után esedezett, hogy csókoljam meg. Sze-
gény, úgy könyörgött, majd hogy sirva nem
fakadt . . . Természetes, hogy elutasítottam,
de higgye el, hogy most mintha megbánást érez-
nék . . .

— Szegény! Busan távozott?
— De mennyire! . . . Ha most elgondo-
lom, hogy ő ott fekszik halottan, tehetetlenül
és hiába szólnék hozzá akármit, hiába borulnék
rá, ő azt már nem érezné és hogy a szívében
a visszautasítás fájdalmát dermesztette meg a
halál . . . Oh, borzasztó! Istenem, hisz mi az:
egy csók? Röpke lehellet, nem ad és nem kap

sereg körében királyi hatalmából folyó azon intézkedések megvalósításától, melyekre vonatkozólag az utóbbi időben kormányaim az országgyűlés színe előtt már is nyilatkozatokat tettem és amelyek az Onnek Altalam megjelölt pontokkal együtt azt a keretet alkotják, a melyen belül En ilyen intézkedéseket megengedhetőknek tartok.

Magyar nemzetem a kiegyezés óta óriási haladt. Elégtétellel tapasztaltam azt az öröndetes fejlődést, mint újabb bizonyítékot ama mű bölcsesége mellett, melyet a korona és nemzet kölcsönös bizalma hozott létre. Így kell annak lennie és így kell annak maradnia ezentúl is.

Alkotmányos életünket az isteni gondviselés kegyelme mindeddig megmentette minden komoly megrázkódtatástól. Csak a nemzet józansága és higgadtsága, minden számbajövő nagy érdek megfontolt mérlegelése óvhat meg bennünket a jövőben is megpróbáltatástól.

Fejedelmi kötelességem ezért figyelmeztetni a nemzetet, hogy En most is ragaszkodom a kiegyezéshez. Meggyőződésem, hogy az a szellem, amely e művet megalkotta, ma is él régi erejével a nemzet lelkületében.

Bizom az On belátásában, hogy a szívéhez oly közel álló Magyarországot, annak törvényes képviselőit atyai szándékomból felvilágosítja és a mai, az országra és a monarchiára veszedelmes helyzetből a szerencsés kibontakozást megtalálja.

Ebben a feltevésben arra határoztam el Magamat, hogy Ont az új kormány megalakításával megbízom, miről Ont a mellékelt kéziratommal értesitem.

Kelt Bécsben, 1903. évi szeptember hó 22-én.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

E királyi kézirat úgy hangja, mint talmánál fogva a kibontakozásnak oly sok és becses előfeltételét foglalja magában, hogy megnyugtató reményt nyújt arra, miszerint a válság a mind élénkebbé vált közóhajhoz képest végre is békés megoldást nyer.

általa az ember. Eltűnik nyomtalanul és nem csal meg vele az ember senkit . . . Es én még is megtagadtam, pedig talán utolsó óráját édesítettem volna meg vele . . .

Az énekes felesége hozzáhajt és résztvevően sugta:

— Mit gondol? . . . Hátha éppen bántában kereste a halált, hátha . . . elvégre még is s okatlan, hogy éppen őt és éppen most ütötte agyon a gerenda . . . O nagyon szerette magát nemde?

Bartáné érzelmesen felsóhajtott:

— Azt hiszem . . . Most is magam előtt látom, amint összekulcsolta kezelt és úgy kért: „Csak egy csókot, egyetlen egy csókot!” Nekem föl is tűnt mindjárt, hogy ma sokkal sápadtabb volt a rendesnél . . . Oh én szerencsétlen!

Keservesen zokogni kezdett és a barátja buzgón vigasztalta:

— Maga nem tehet szemrehányást magának, édesem . . . Elvégre maga csak úgy cselekedett, mint ahogy egy jó hitvesnek kötelessége . . .

— De egy kicsi csókot . . . Oh, ha fölébredhetne csak egy pillanatra! Soha, soha sem fogom helyreporolhatni többé! . . . Hiszen ez őrt meg! Hogy ott fekszik mozdulatlanul, eltémetik és én még csak meg sem ma gyarázhatom neki, hogy miért utasítottam vissza! . . .

A románok és a nemzeti követelések.

(Leleplezés a magyar vezényszó ellenes harcáról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Az aradi román lapnak a magyar vezényszó ellen indított, hazát megtagadó hajszájáról érdemén túl foglalkozott a magyar sajtó. A Temesvárra hirdetett gyűlés révén az is kifejezésre jutott, hogy a románok nagy része azzal nem azonosítja magát, — s most is csak azért térünk vissza rá, hogy följegyezzük a kullissza-titkát ennek a vezényszó-kampanynak. Az aradi román lap kirohanása, a melyet igyekezett az osztrák sajtóval is tudomásul vétetni, összefügg a románok parlamenti aktivitásával, s azzal a törekvéssel, hogy a románok minél nagyobb számmal jussanak be a magyar képviselőházba.

Az Aradi Közlöny egy munkatársa e kérdésben beszélgetést folytatott egy tekintélyes magyar politikussal, a ki az újabb nemzetiségi mozgalmak minden fázisát ismeri. Ez a politikus a következőket mondotta:

— A magyar vezényszó ellenes harc, ha a románok magaryűléte révén természetesen látszik is, tulajdonképpen fordulatot jelent az u. n. aktiviták politikájában. Vlád Aurél dr. ez idő szerint az egyedüli román nemzeti képviselő, közvetlenül megválasztása után kijelentette, — ha nem csalódom, ép az önök tudósítója előtt, — hogy ők, már mint az aktivisták, a nemzeti kérdésektől eltekintve, a függetlenségi párthoz állanak a legközelebb. Azt is kijelentette, hogy a legközelebbi választások alkalmával ott, a hol román jelölt nem lép föl, a románok a szabadelvű párti jelölttel szemben a függetlenséget fogják támogatni. Sőt a képviselőházban tartott első beszéde annyira Bécs ellen fordult, hogy egyes román lapok megtámadták, a miért szakít a románok „hagyományos politikájával.” Különben az időben a Tribuna Poporului is több olyan cikket közölt, a mely a Kossuth-párt álláspontját tette magáévá.

A fordulat — folytatta a meginterjuvált — világos abból, hogy nemcsak a Tribuna Poporului, hanem az aktivisták másik lapja, a

— Neki szegénynek mar vagyis mindegy . . . O már nem tud semmiről sem.

— De nekem nem mindegy! Ah, csak meghalhatnék én is! Higyje el, édesem, nem fogom tudni elviselni ezt a borzasztó önvédát!

Szomorú volt az estéje a szép Bartáné-nak. Sirva, vacogó foggal kuporodott a paplan alá és csak az álom enyhítette borzasztó fájdalmát. Almában egészségesen, irisszen, ajkán szerelmes mosollyal jelent meg Kovács és lágyan bugta:

— Édes! Te vagy legényáletem minden vigasztalása, minden gyönyörűsége! Ezyetlen csókok tartalmát ad egész életemnek, egyetlen mosolyod földeríti egész napomat.

Bartáné úgy érezte, mintha angyal-kezek cirógatnák szívét és fülemülék énekelnének körülötte. Epedve, remegve sugta:

— De Pál . . . Ne győtörj, Pál!

Kovács pedig hozzája hajolt, átkarolta a nyakát, ajkához forrasztotta ajkát és valami tulvilági égető csókba olvadtak össze, amelyben mintha kicserélték volna egymás lelkét . . . Kipirult arccal és lázas szemmel ébredt fel az asszony. Az ura csókolta szerelmesen ajkát.

A szép asszony fölriadt és irtózva nyögte: — Hagyj el! . . . Te vagy az oka mindennek!

dr. Vlád Aurél szerkesztésében megjelenő szászvárosi Libertatea is a magyar vezényszó ellen harcol, hangoztatván, hogy annak behozatala a románok érdekeibe ütközik.

Mi az oka ennek a fordulatnak? Igen egyszerű. A román aktivisták bizakodnak abban, hogy a vezényszó, illetve a nemzeti követelések miatt föl fogják oszlatni a képviselőházat. Ez esetben a kormánynak, természetesen, oly többségre és oly pártok támogatására van szüksége, a melyek nem követelik a magyar vezényszót, se az egyéb nemzeti engedményeket. Miután azonban az ország igen sok kerületének szabadelvű pártja angazálta magát a nemzeti engedmények mellett, arra számítanak az aktivisták, hogy a kormány ily szorult helyzetben erősen támogathatja a román nemzetiségi jelölteket is, annak fejében, hogy ők a német vezényszót, illetve az ujoncjavaslatokat megszávnák, s a kormánnyal szavaznának a nemzeti engedményeket követelő képviselőkkel szemben. Ez a támogatás azután egész sor román képviselőt bejuttatna a parlamentbe.

Fölösleges talán megjegyezni — fejezte be szavait a nyilatkozó — hogy a románok ebbeli spekulációjokban alaposan csalódnak. Ha meg is történik a képviselőház föl-oszlatása, nem képzelhető el oly miniszterelnök, a ki a román nemzetiségi képviselők támogatására építene; mert ha a nemzeti követelések állítólag a hadsereg egységét veszélyeztetik, a román nemzetiségi követelések viszont az államegység ellen törnek, a mi még fontosabb érdek.

Kiállítás a nyári színházban.

(Cipészipari munkagépek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Az aradi nyári színházban kiállítás nyílt meg a mai napon. A cipészipar szolgálatában álló munkagépeket állítottak ki, melyek sok tanulságot nyújtanak az iparos közönség számára. A megnyitás délelőtt tízenegy órakor történt. Nagy közönség jelenlétében mondta el a megnyitó beszédet Kristyóry János, a kereskedelmi és iparkamara elnöke.

A nyári színház színpadán, a hol a kiállítást berendezték, megjelentek Institoris Kálmán polgármester, Sarlot Domokos főkapitány, Stengl Andor és Borbély Sándor iparfelügyelők, Berán Antal ipartestületi elnök, Nesnera Aladár, az áll. fa- és fémipariskola igazgatója, Fényes Dezső, a villamosági részvénytársulat igazgatója és az ipartestület nagyszámu tagja, Reinhart Gyula keresk. kamarai alelnök, Marsall Lajos dr. és Edvi-Ilés László kamarai titkárok és a kereskedelmi kamara beltagjainak legnagyobb része, az aradi cipészek szakcsoportjának tagja Békési Ferenc elnök vezetése alatt, az aradi cipészek termelő szövetkezete Olár Jusztin vezérigazgatóval az élén és nagyszámu közönség.

Kristyóry János kamarai elnök, üdvözlővén a megjelenteket, örömmel emelte ki, hogy kereskedelemügyi miniszter, aki az idén két szakipari tanfolyamot (cipészetit és szabászatit) rendezett Aradon, most a gépkiállítással is közreműködik abban, hogy az aradi kisiparosok a versenyképesség eszközeinek ismereteik kibővítése révén birtokába jussanak. Köszönetét fejezi ki ezért a miniszternek az összes iparosság nevében; köszönetet mond a technológiai iparmuzeumnak a közreműködéséért, melylyel a miniszter intencióit megvalósítani segít. Maga a kamara is készséggel hozta még azt a több száz koronára menő áldozatot, mely lehetővé tette a kiállítás megtartását, mert javára akart lenni az iparosságnak, melynek érdekét mindig szíven viseli. Még van győződve,

hogy a kamarai székhely és a kerület szakiparosai fel fogják használni ezt az alkalmat, megismerik a tömegtermelés előnyeit és megbarátkoznak azzal a gondolattal, hogy a gépek nem ellenségei, de segítő jó barátai a kisiparosoknak.

A cipész iparos a mai versenyviszonyok között csak úgy szerithatja ki a hozzánk beözönlő rengeteg mennyiségű *osztrák gyártmányu* cipőt és csizmát, ha egyesül, szövetkezik és egyesülten maga is felcsap gyárosnak, hogy kész portékát állíthasson szembe az osztrák portékával. Ezt a cipészek szövetkezései *csak gépek segítségével tehetik*. A gépek alkalmazását most megtapasztalhatják iparosaink s azután azok előnyeiket hasznukra fordítják. Isten áldását kéri azokra a törekvésekre, melyek a kisipar előmozdítását célozzák és a kiállítást megnyitja.

Hosszas eljenzés követte a beszédet, mire bemutatták az elnöknek és a megbízott uraknak *Dobák László és Hélei János* művezetőket, a Technológiai Iparmúzeumtól, valamint *Hajdu Zsigmondot*, a Singer-féle varrógépgyár vezetőjét. Azután megindították a gépeket s azok zakatolása mellett megkezdődött a kiállítás meg szemlélése. A megmunkálendő anyagot az *aradi cipészek termelő szövetkezei* hozsájtotta rendelkezésre. A *cipészek szakcsoportja* pedig állandó inspekciókat rendelt ki a kiállításra s elhatározta, hogy naponként fogja a kiállítást tanulmányozni. Mindennap mások és mások fognak munkákat végeztetni az egyes gépeken, hogy azokat kipróbálják.

A hasznos kiállítás naponta *délelőtt tíz órától déli fél egyig s délután fél kettőtől négyig* van nyitva. Ez idő alatt a gépek működésben lesznek. Gondoskodás történt, hogy az összes cipészsegédek és az összes cipész-tanoncok is magyarázatok mellett meg szemléljék a gépeket és kitaníttassanak azok használati módja felől.

Ottó főherceg kitiltása.

(Plótka, vagy valóság?)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 23

Ottó főherceget, a trónörökös fivérért régóta szárnyain hordozza a nagy Galeottó. Ahány állomáshelyén katonáskodott fiatalabb katonatiszt korában, annyi gáláns regény emlékét őrizi a fáma, melynek hőse mindannyiszor a szép daliás termetű, fekete bajuszu főherceg.

De voltak a kalandok között kellemetlen természetűek is, olyanok, melyekről csak suttogva beszéltek Bécsben, mert tárgya egy éjjeli dorbézolás, egy meg gondolatlan vizit, utánna pedig egy felette radikális beavatkozás az uralkodó részéről.

Ottó főherceget azután egy csöndes magyar városba, Sopronba helyezték el, s ez áthelyezés arról nevezetes, hogy a soproni cigányok nem Krisztus születésétől, hanem a vidám főherceg odakvartélyozásától számítják az időt.

A soproni napok eseményeivel keveset foglalkozott a világ. Annál többet emlegetik azonban a nyilvánosság előtt Ottó főherceget most, aki ezuttal oly módon terelte magára a közfigyelmet, hogy a német császár bécsi látogatása idején ugyyszólván egyetlen tagja volt az uralkodó családnak, ki nem volt jelen a császár városban. A főherceg távolléte pedig annál inkább is feltűnt, mert neje, *Mária Josefa* töltötte be a király oldalán a háziasszony szerepét.

—A lapok azt írták, hogy a király Ottó

főherceget eltávolította egyelőre Bécsből, s hogy a kitiltás előzményében jelentékeny szerep jut *Robinson* kisasszonynak, a „Theater an der Wien“ egyik feltűnően szép színésznőjének.

E hírekre aztán megindult a hivatalos cáfolatok áradata, s azt jelentették, hogy a főherceg már hetekkel ezelőtt elutazott egy francia fürdőbe, ahol rheumatikus lábajára keres orvoslást, s hogy azóta visszaérkezett Bécsbe.

Egy budapesti lap, mely a dolgot először írta meg, mint nekünk telegrafálják, holnapi számában értesülésének fentartását jelenti ki, ujólag bizonyítván, hogy Ottó főherceget Bécsből *csakugyan kitiltotta a király*. E kitiltás azonban *csak arra az időre szólt, amíg a német császár Bécsben tartózkodott*.

Ottó főherceg legutóbbi kalandja különben közbeszéd tárgyát képezi Bécsben, de hogy e kaland azonos-e a Robinson kisasszony történetével, avagy más egyéb, — arról nem közöl részletet a fent nevezett ujság.

A király a nemzethez.

Khuen újra miniszterelnök.

(A szabadelvű párt értekezletel. — A Ház felosztásának terve.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 23.

A szabadelvű párt ma délelőtti értekezletét várták feszült érdeklődéssel, de azt egy másik nagy esemény előzte meg. A hivatalos lap rendkívüli kiadásában megjelent a királynak *Khuen-Héderváry* grófhhoz intézett kézírata, a melyben a felség *Khuen-Héderváryt újból megbizta a kabinet-alakítással*. A királyi kéziratot, a melyet lapunk vezető-helyén közlünk, élénken tárgyalták a politikai körök, a függetlenségi pártiakat az nem békitette ki, de a szabadelvű pártiak között az általában megnyugtató hatást kelte t, s az volt a meggyőződés, hogy a királyi kézirat a békés kibontakozásnak alapját képezheti.

A szabadelvű párt délelőtti értekezletének kiemelkedő mozzanata *Khuen-Héderváry* beszéde, a melyben hangoztatta, hogy a király akaratának engedve, elvállalta a kormányalakítást, de *nem szándékozik hosszabb ideig a kormányon maradni*. A délelőtti értekezlet érdemleges határozatot nem hozott, hanem elhatározták, hogy este újabb értekezletet tart a szabadelvű párt.

Az esti értekezletnek eredményeül a párt *Andrássy Gyula* gróf indítványára kimondta, miszerint teljesen megnyugszik a miniszterelnök nyilatkozataiban, a melyeket a hadiparancsra nézve tett. Ezzel a szabadelvű-párt válságát elintézték. A volt nemzetipártiak, a kiknek kivonulását napok óta jelezgették, szintén benmaradtak a pártban.

Ma már megindultak a kombinációk az új kormány személyi részére vonatkozólag. Ezek közül legérdekesebb, hogy *Tisza Istvánt* a belügyminiszterségre, *Hieronymy Károlyt* a kereskedelemügyi, *Lángot* pedig a pénzügyi tárcára emlegetik. Az új kormány tehát a *régi szabadelvű párt tagjai közül* fog megalakulni.

A képviselőház holnapi ülésén fordul meg előreláthatóan a válság. Az ülés esetleg meglepetéseket is hozhat, különö-

sen, ha igaz, hogy *Khuen Héderváry* a Ház elnapolását, esetleg felosztását tervezi.

A mai eseményekről a következő táviratokat adjuk:

Khuen újra miniszterelnök.

A hivatalos lapnak mai rendkívüli kiadása közli a király másik kéziratát is, melylyel *Khuen-Héderváryt* újra kinevezi miniszterelnökké s a kabinet-alakítással megbizta. Ennek a második kéziratnak ez a szövege:

Kedves gróf *Khuen-Héderváry*!

Ont magyar miniszterelnökkömmé ezenel ujólag kinevezem, illetőleg ezen eddig is viselt állásában megerősítem és a *minisztérium megalakítása iránti javaslatot elvárom*.

Keit Bécsben, 1908. évi szeptember hó 22-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf *Khuen Héderváry* Károly, s. k.

A szabadelvűpárt délelőtti értekezlete.

(*Khuen nyilatkozata.*)

Ngy titokzatossággal kezdődött meg a szabadelvűpártnak, izgatottan várt értekezlete.

Tíz órakor lezárták a nagy terem ajtóit s *Dokus Ernő*, a kör gazdája szigorú inspicálást végzett a jelenlevők között, s éppen nem eredménytelenül: egyre-másra nyílt a nagy szárnyas ajtó s azon a terembe csuszott ujságírók, volt képviselők, a kör kültagjai kerültek ki vörösre főtt arccal. *Dokus Ernő*, a ki jobb ügyre méltó buzgalommal „tisztított“, untalan odamutatott a mindenfelé csüngő hirdetményekre:

*Pártértekezlet
ideje alatt
a nagyteremben csakis képviselők
tartózkodhatnak.*

Hát ezt az utasítást szigoruan betartották. Az ujságírókat nemcsak az előszobából, de a lépcsőházból is kizárták.

Az értekezlet iránt különben az utca is óriási érdeklődést tanusított. A *Dorottya-utcában* jóformán járni sem lehetett; a *Lloyd-klub* palotája pedig valóságos ostromállapotban volt. S ez a szokatlan érdeklődés nem is lepte meg túlságosan a pártot, mert gondoskodtak előre arról, hogy kellemetlen módon ne emlékeztessék őket a hazafias kötelességükre. Legalább háromszáz rendőr tartott megszállva minden zeget-zugot s a klubhoz vezető feljáratnál ugyancsak alapos vizsgálat alá vetik azt, aki felkivánczik.

A klub nagyterme zsufolva volt. Körülbelül kétszázötven képviselő jött el az értekezletre. Hogy nyugodt arcot alig lát a gyakorlott szem, azt mondani sem kell, *Khuen-Héderváry* háromnegyed tíz órakor jött — krétafehéren. A teremben azonban viharos éljenriadal fogadta. Itt már tudtak arról, hogy készen, kinyomva fekszik a hivatalos Budapesti Közlöny rendkívüli kiadása, amelyben a korona bizalma ismét benne összpontosul.

Pont tíz órakor nyitotta meg báró *Podmaniczky Frigyes* az értekezletet. Az ő arca volt egyedül közönyös. S az ő szavai az utolsók, amiket indiszkrét fül még

meghallhatott. De tulságosan sokat jelentő politikai nyilatkozat nem is volt a párt érdemes elnökeé. Mindössze ennyit mondott:

— Tisztelt képviselőtársaim! Az értekezletet ezennel megnyitom!

A következő pillanatban bezárultak a klub zöld bélelt posztóval bevont ajtai.

Az értekezlet lefolyása a következő volt:

Báró Podmaniczky Frigyes: Megnyitja az értekezletet és átadja a szót *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnöknek.

Khuen Héderváry miniszterelnök: Köszönetet mond a szíves fogadtatásért. Érti, hogy a párt állást kíván foglalni, ő is ezt akarja. A király megbízásából nyilatkozik s elmondja, hogy a felség sajnálattal vette tudomásul, hogy félreértették. A felség, mint hadur nem akarhatott semmit az alkotmány, vagy a nemzet kárára s ezt nem is tette. Majd mély csendben felolvasta a királyi kéziratot, amit lapunk más helyén közlünk. A kéziratból kiviláglik, hogy a király alkotmányos jogainak s kötelességeinek tudatában van s hogy az ő chlopy-i megnyilatkozását félremagyarázni nem lehet. A manifestumban megerősítettnek bizonyos változások a hadseregben; ezek érvényesítése pedig egy felelős kormányra fog bízni. Különösen új, a mi a katonai nevelésre vonatkozik, újabb alapítványi helyek, magyar nevelés s a tantárgyak nagyobb része magyarul fog előadni. Ezek által is biztosítatik a magyar nyelv és nemzet érvényesülése, mert éppen a nyelvnek tanítása könnyíti a részvételt a hadseregben s emeli a magyar szellemet. A részletekről nem akar nyilatkozni, majd az alakítandó kormány programjában előad minden részletet. Saját személyére kijelenti, hogy midőn *alkvetette magát a király kívánságának*, csak azért tette, hogy a királyt felelős kormány fedezze és nem szándékozik végleg maradni s jelenleg a király s a nemzet közti érintkezést alkotmányos uton kívánja közvetíteni. A királyi manifestum és a korona közti viszonyt csorbítatlanul kívánja fenntartani. Ezt óhajtja ő is s meg van arról győződve, hogy azt akarja a nemzet és a szabadelvűpárt hazafisága is. Meg van róla győződve, hogy ez a manifestum Európaszerte nagy feltűnést fog kelteni.

— **Apponyi Albert** *Héderváry* utolsó szavának hatása alatt van, de végleges véleményét nem mondhat. Legkevésbé a manifestum kiadása helyessége, ténye, tartalma és formája fölött nem mondhat nyilatkozatot. Azt indítványozza, most ne határozzanak s ezzel nem akarja a helyeslést kizárni. Véleményét egyelőre függőben tartja. Az eddig tudott dolgok tere kibővült, mi csak Chlopyra vártunk s kaptunk mást is. De ha *Héderváry* kijelenti, hogy amit ma mondott, azt a házban a felség megbízásából ismétli, akkor most nem tesz javaslatot. Gratulál *Héderváry*nak, hogy ebben a válságos helyzetben miniszterelnök tárcát vállalt. (Tetszés.)

Hieronymus Károly: Jogosult, hogy most ne határozzon a párt, de nem helyes, hogy bevárják a ház ülését. A pártnak még ma meg kell állapodni, esetleg egy délután megtartandó értekezleten. Ő is gratulál *Héderváry*nak.

Sághy: Apponyi álláspontját fogadja el.

Khuen-Héderváry: Holnap a kormány a házban nyilatkozatot nem tehet, mert hivatalosan még, mint kormány, nem áll a ház előtt. De nézete szerint a párt még ma hozhat határozatot.

Miklós Odön: A királyi leirat alkotmányos formák közt történt s amennyiben *Héderváry* kijelentette, mi a célja, úgy ő tisztában van

a véleményével. Még ma este kíván értekezletet.

Tisza István: Itt kettőről van szó. Az egyikben sürgős állásfoglalás helyes; ez a chlopyi parancs. Ez holnap a házban szóba jön s akkor a miniszterelnök, aki éppen a felelősség végett vállalta a missziót, nyilatkozni fog s az erre vonatkozó párt-határozatnak, ha ez a párt, mint párt tovább is élni akar, meg kell hozatni, a délutáni értekezleten állást kell foglalni a pártnak. A másik rész, a katonai engedmények kérdése, csakis az új kormányval szemben kívánja meg a párt állásfoglalását. Arra nézve most csak általános tájékozást kaptunk.

Apponyi úgy látja, hogy őt félreértették. Azt kívánja, hogy készületlenül ne menjünk be határozathozatalba, csak akkor, ha holnap a miniszterelnök a házban nyilatkozott. A miniszterelnök most tett nyilatkozatára itt nyilatkozni nem is tud. *Délután nem bánja*. De nem tartja ildomosnak, hogy pártkörben tett nyilatkozat alapján foglaljon állást a párt. *Ő még délután sem tudna állást foglalni.*

Tisza István a praktikumra nézve Apponyival egyetért s hogyha Apponyi úgy értelemezi szavait, hogy az mondassék ki a szabadelvűpártban, hogy a chlopyi kérdés a házban tovább ne tárgyalassék, akkor teljesen egyetért s az érdemleges határozathozatalt elhalaszthatják addig, míg felelős kormány lesz, azzal, hogy mondja ki a párt, hogy addig semmi kérdés tárgyalását nem akarja s az új kormány megalakulásáig a ház ne ülésezzen.

Apponyi Albert: Miután *Khuen-Héderváry* holnap nyilatkozik a házban, ildomos, hogy ma ne hozzunk határozatot.

Kubinyi Géza: Ha *Apponyi* mint házelnök biztosít, hogy a chlopyi parancs nem kerül szóba a házban, akkor nem kellene állást foglalni. De tudja, hogy Apponyi erre nem vállalkozhatik, ennél fogva a pártnak már a holnapi ülés előtt állást kell foglalni. A deszignált miniszterelnök előadta, mire van jogosítva holnap a ház ülésén nyilatkozni. Hiszen az előértekezletet indítványozók éppen azért kívánták már tegnap, hogy a párt határozatot hozzon s ezért nem érti most egyesek bujkálását. (Nagy zaj.) Akár van chlopyi parancsnak reparációja, akár nincsen, aszerint ezen pártnak helyesítő vagy ellenkező állást foglalni kell. Most *Héderváry* megmondta mi a reperáció, tehát mindenki tudhatja ezt miképp vegye. Minden párt foglal állást, miért kívánják egyesek mégis, hogy a szabadelvű párt ne tegye. Köztünk ne legyen ellentét holnap. *Ő már most szemébe akar nézni akár az ördögnek, akár a kigyónak*; mondjon a párt ma véleményét, hogy megelégszik-e a *Héderváry* által tett nyilatkozatokkal s a manifestummal foglaltakkal a chlopyi eset után.

Héderváry: Mindenütt a világon minden párt, minden kérdésben megállapodik, óhajtja, hogy most is így legyen.

Ivánka Oszkár: Hogy fogjuk fel *Héderváry* nyilatkozatát, az attól függ, hogyan nyilatkozik a házban. Addig úgy sem foglalkozunk a kéziratral. Idő kell azt alaposan áttanulmányozni.

Hegedűs Sándor: Apponyi és Tisza egyesített indítványait támogatja.

Gorove László úgy látja, hogy a katonai kérdések is szóba kerülnek. Kívánja, hogy *Héderváry* taxatíve és precízen nyilatkozzék.

Apponyi: Bár többször kijelentette, mit kíván, de ha a többség akar tárgyalni, ehhez is hozzájárul.

Szentiványi Árpád: Két kérdéstről van szó: a chlopyi esetről és a katonai engedményről. Ha csak a chlopyi ügyről lenne a házban holnap szó, akkor már ma állást foglalhatna a párt.

De mert a katonai engedményekről is lesz szó, tehát ne ma hozzanak határozatot.

Héderváry: Ugy látja, nincs nézeteltérés, hogy a chlopyi ügyben ma hozzon a párt határozatot. Tehát az a nézete, hogy még ma délután tartásnak értekezletet.

Báró Podmaniczky így ki is mondja a határozatot. Az értekezletet hat órákor tartják meg.

A szabadelvűpárt mai értekezlete után nagy számban maradtak együtt a képviselők és sokáig tárgyalták az eseményeket. Mikor a képviselők távoztak, megnyilatkozott az utca politikai nézete. A kinn várakozó sokaság *Wlassicsot* és *Lángot* megéljenezte, *Lukácsot* és *Héderváryt* megabcugolta. *Apponyit* egy csomó gunyos abcug fogadta, melybe itt-ott beleszólt az éljen is.

A királyi kézirat előzményei.

A királyi kézirat kibocsátásának előzményeiről a *M—g* a következőket írja:

Eleinte *manifestum* kiadását tervezték, de *Héderváry* azt vetette a terv ellen, hogy az alkalom nem oly természetű, hogy *manifestum* kiadását tenné indokolttá. Ez nagyon előtérbe állítaná a király személyét és a szenvedélyek közepébe lökné az uralkodót. Ezzel hatott. Vasárnap *Héderváry*, *Láng* és *Thallóczy* hozzáálltak a terz végrehajtásához, melynek folyamánya a mai két kézirat volt.

Körber és *Goluchowski* befolyása a melyet a többszöri audienciákon bőven volt alkalmuk érvényesíteni, erősen meglátsszik a két kéziratot.

Vasárnap fogalmazták meg, hétfőn mutatták meg *Körbernek* és *Goluchowski*nak. Kedden, *Héderváry* első két audienciáján vitatták meg, a harmadik audienciáról *Héderváry* a kész kéziratokat vitte el.

Harc a fölirat körül.

A szabadelvű párt tagjai között tegnap egész nap folytak a kapacitálások a fölirat körül. Természetesen, akkor még a *manifestum* kibocsátását egyáltalán nem sejtették.

A régi liberálisok egy része a fölirat ellen, a volt nemzetipártiak a fölirat mellett voltak. Erre többen megpróbálkoztak az ellentétek elsimításával. Dr. Nagy Ferenc, a volt államtitkár megjelent a szabadelvű pártkörben, ahol hangoztatta a párt egységének szükségességét.

Erre a fölirat-ellenesek kijelentették, hogy nincs forróbb óhajtásuk, minthogy a koronával való konfliktus elkerültesse s a konfliktus föltétlenül bekövetkeznék, ha föliratot intéznének a királyhoz. Kijelentették, hogy ha a volt nemzeti párt is e nézet felé hajlik, akkor nincs semmi akadály a párt egységének.

Nagy Ferenc ezt az üzenetet elvitte a volt nemzeti pártiaknak, akik meghökkentek. A tegnapi délután folyamán **Apponyi Albert** gróf hosszasan tanácskozott **Székely Kálmán**nal, aki célszerűtlennek és inparlamentárisnak mondotta a föliratot.

Azzal érvelt, hogy ma már más idöket élünk, mint 30 év előtt; Magyarország elég erős arra, hogy megvédje magát és hogy tekintetbe kell venni a nemzetközi viszonyokat, valamint a mi nemzetiségi viszonyainkat is. Megmondhatjuk a királynak, hogy *felsőbírója a magyar alkotmányban gyökerezni*, megmondhatjuk anélkül, hogy viszályt idéznénk elő a király és a nemzet között. Tanácskozott **Apponyi András** Gyula gróffal is, aki szintén ellene volt a föliratnak.

Apponyi mindazonáltal a felirat mellett foglalt állást, miután, úgy látszik e tekintetben az ellenzéknek már angazsáita magát. Apponyi és hívei abban állapodtak meg, hogy ha őket Khuen kijelentései a hadiparancsról meg nem nyugtatják, a feliratot követelni fogják, de azért a szabadelvűpártból nem lépnek ki.

A bécsi sajtó.

A bécsi estilapok a királyi kéziratok közlése nélkül jelentek meg, mivel az későn jutott tudomásukra. A *Neue Freie Presse* és a *Fremdenblatt* az estilap megjelenése után külön kiadást adtak ki a királyi kéziratokról.

A *Neue Freie Presse* ezeket írja:

E pillanatban elmondhatjuk, hogy, ha Magyarországon a chlopyi hadparancs elkeseredett fölháborodást keltett, amely megsemmisítéssel fenyegetett, akkor e manifesztum arra készlet, hogy a nemzeti követeléseket lényegesen mérsékelni kell. Ha Magyarországon a hadparancsot gyengítő magyarázatot vártak, akkor csalódtak. A manifesztum a koronának a hadparancsban megjelölt álláspontját újból megerősíti.

A *Fremdenblatt*, a külügyminiszter félhivatalos lapja a következőket írja:

A manifesztumból az uralkodó mély fájdalom árul ki az ellenzék által támasztott politikai küzdelemben, de megnyilatkozik benne a benső és forró szeretet is. Magyarország és a magyar nép iránt. A manifesztum hangja rendíthetetlen szilárdságról tanuskodik.

A Ház elnapolása.

A *M—g* jelenti: Az ó-liberálisok körében azt hiszik, hogy Khuen-Héderváry holnap kérni fogja a Háztól, hogy mivel kormányalakítás folyik, a Ház napoltassék el. Sokan azonban úgy vélik, hogy Héderváry szelében van a Házat elnapoló királyi kézirat. Van még egy harmadik eshetőség is, melyről beszélnek s ez az, hogy Héderváry, ha a képviselőház holnapi ülése nagyon viharos lenne, a hivatalos lapban közléteendő királyi kézirattal napolja el a Házat.

A Reichsrath megnyitása.

Bécsből táviratozzák: Az osztrák Reichsrathot ma nyitották meg, nagy érdeklődés mellett. Az ülésnek főérdekessége az új osztrák ujoncjavaslat volt, a melyet az osztrák honvédelmi miniszter az ülés elején benyújtott.

Vetter gróf elnök megnyitja az ülést és felolvassa a reichsrath egybehívására vonatkozó nyilatkozatokat. A kormány előterjeszti a budget provizoriumra, a cukor kontingentálási törvényt hatályon kívül helyező törvényre és az elemi csapások alkalmából szükségessé vált állami támogatásokra vonatkozó császári rendeleteket.

A honvédelmi miniszter az 1903. év ujoncainak besorozására vonatkozó törvényt terjeszti elő, mely a következő:

1. §. Az 1903. február 26-iki törvény (Birodalmi törvénytár 53. sz.) 2. §. helyébe a következő teendő: A hadseregbe (hadi tengerészet) való ujoncok tényleges besorozása és ujoncozása a reichsrathban képviselt királyságok és országok részére megszavaztatott a múlt évben megszavazott kontingensnél nagyobb számban csak akkor és oly mértékben történhetik, ha és amily mértékben a véderőtörvény 14. §-a értelmében ez a magyar korona országaira eső ujonc kontingensre nézve megtörténik.

2. §. Ezen azonnal hatálybalépő törvény végrehajtásával honvédelmi miniszterem bizatik meg, aki erre nézve a közös hadügyminiszterrel érintkezésbe fog lépni.

A tár yalások előtt az ifju csehek obstrukcióval fenyegettek, ha nem az ő indítványukat tárgyalják először. Viszont a németek szintén obstrukcióval fenyegettek, ha nem az ő indítványukat tárgyalják első sorban. Közvetítő indítványok után megegyeztek, hogy a harmadéves katonák bentartása ellen az ifju csehek által beadott indítványt tárgyalják. Körber nagy izgalmak között állt föl szólalásra és kijelentette, hogy az osztrák kormány nagy nehézségekkel küzd, mert a magyaroknak olyan követelmények vannak, melyek a hadsereg szervezetét alapjában ingathatják meg. A beszéd során elmondta, hogy a döntés megtörtént; a koronának akarata az, hogy az osztrák magyar monarchia hadserege maradjon olyan, a milyen most: közös és egységes, minden alapjában érintetlen.

Platschek általában véve rokonszenvesen beszélt Magyarországról s a javaslatot elfogadta.

Malik oly álláspontot fejtetett, a mely a Magyarországtól való elszakadást érinti és kívánja.

Többek felszólalása után még Schilleny ifju cseh állott föl, a ki egyebek között a német császárt támadta, mert szerinte a hármasszövetség keretén belül oly tendenciák vannak, a melyek a hármasszövetség ellen irányulnak.

Az ülés holnap folytatják.

A döntő értekezlet.

(Apponyiék benmaradnak.)

Este hat órakor a szabadelvű párt újra értekezletre ült össze. A második, döntő értekezlet igen nyugodtan, higgadt módon folyt le, és a párt egyhangu határozatával ért véget.

Podmaniczky Frigyes báró megnyitotta az értekezletet. Ezután

Andrássy Gyula gróf minden indokolás nélkül határozati javaslatot terjesztett elő, a mely így hangzik:

A Chlopyban, folyó hó 16-án kibocsátott legfelsőbb hadiparancs ténye és egyes kifejezései széles rétegekben okoztak megdöbbenést. Hazafias aggodalom töltötte el mindazokat, a kik egyenlő hűséggel viseltetnek a szent korona hatalma és fénye és a nemzet jogai iránt, s az uralkodóház és a magyar nemzet közötti kölcsönös bizalom és összhang ápolását ismerik egyik legfontosabb feladatuknak.

Igaz, hogy felséges urunk és királyunk alkotmányos uralkodói működése már önmagában ellentmond azon feltevéseknek, mintha ő Felsége az 1867. évi XII. törvények 11. szakaszában körülírt fejedelmi jogait másként, mint alkotmányos módon, azaz a törvények szerint és minisztereinek felelőssége mellett gyakorolná és ez államalkotó magyar nemzet közjogi állását bármiben figyelmen kívül hagyná és hogy ennél fogva a hadparancs azon értelmezése, mely az izgalmat felidézte, tényleg az ő intencióinak felelt volna meg.

(Ezután a határozati javaslat idézi a miniszterelnöknek a délelőtti értekezleten, a hadparancsra vonatkozólag tett kijelentéseit, ezután így folytatja:)

A miniszterelnöknek a korona felhatalmazása alapján tett ezen nyilatko-

zata teljesen elégséges arra, hogy a magyar nemzet kebelében ezen hadparancs kapcsán támadt izgalom eloszlassék. Az országgyűlési szabadelvű párt, a midőn ezt hazafias megnyugvással konstatálja, ebből folyólag kijelenti, hogy a hadparancs további tárgyalásának szüksége fent nem forog.

A mi pedig a legfelsőbb királyi kéziratnak politikai tartalmát illeti, erre vonatkozólag a párt az érdemleges határozathozatalt akkorra tartja fenn, a mikor a megalakult kormány programját veszi tárgyalás alá.

— Bátorodom e határozati javaslatomat elfogadásra ajánlani. — így fejezte be Andrássy szavait. A határozati javaslatot hosszantartó tapssal és éljenzéssel fogadták.

Az elnök fejtett kérdésére hosszabb, zajos éljenzés közben jelentették ki, hogy a határozati javaslatot a párt egghangulag elfogadta.

Ivánka Oszkár volt a következő szónok. Két szempontból hívták össze az értekezletet. Először a hadiparancs tárgyában, másodsor a katonai javaslatok kérdésében. Az elsőt a mai határozattal elintézték. A miniszterelnök azonban a katonai kérdések dolgában is nyilatkozott; s ennél fogva, ha a párt erről hallgat, azt beleegyezésnek lehet venni. Meg kell hát fontolni, nem lenne jó állást foglalni a katonai kérdések dolgában is.

Kifejti ezután, hogy a király nincs kellően informálva a nemzet akaratait illetőleg. Csupán tizenkét embert hallgatott meg, s ezek egy másnak ellentmondtak a katonai reformok mértékére nézve. Csakis a szabadelvű párt állásfoglalásából lehet majd megtudni, hogy mi a nemzet többségének akarata ez irányban. A szónok nem tesz indítványt, csak felteszi a kérdést. Ha a párt valamely tagja akarja, tehet indítványt, hogy küldjön ki a párt bizottságot a kérdés kidolgozására, vagy pedig hívjon össze értekezletet e tárgyban.

Tisza István gróf utal arra, hogy csak az új kormány megalakulása után fog a párt állást foglalni a katonai kérdésekben. Ez már a délelőtti értekezleten ki lett mondva; kéri, hogy ne jöjjenek ellentmondásba e határozattal. Annak idején lesz alkalma a pártnak e kérdésben is állást foglalni. Ma e kérdés boljgatásával csak azon erkölcsi hatást csorbítanak, a melyet az egyhangu határozatnak keltenie kell.

Szentiványi Árpád: Mindamelllett, hogy helyeslem Ivánka Oszkár t. barátom felszólalását, mégis hozzájárulok Tisza István felszólalásához. Csak egy kérdés merült föl, hogy lez-e alkalma a szabadelvű pártnak programot készíteni, ha már a kormány bemutatkozott és annak már kész programja lesz. (Felkiáltások: Hogyne! Vagy elfogadjuk, vagy nem!) Ezután kifejti, hogy az ilyen program nem a szabadelvű pártnak lesz programja, hanem a kabinetnek. Helyesnek tartaná, ha bizottságot küldenének ki a kérdésben. Kéri, hogy tartsanak pár nap múlva újabb értekezletet, a melyen a szabadelvű párt programját állapítsák meg.

Ivánka Oszkár csatlakozik Szentiványi Árpád és Tisza István javaslatához.

Elnök ezután Andrássy Gyula gróf javaslatát a párt határozatának nyilvánítja ki.

Az értekezlet végén nem várt dolog következett. Podmaniczky Frigyes báró elnök, miután a párt határozatát kimondta, bejelentette, hogy az elnöki tisztről lemond. Agg korára és gyengeségére hivatkozva, kérte felmentését. 1875. óta viseli — ugyanond — a végrehajtó- és kijelölő-bizottság elnöki tisztét, tizenhárom éve elnöke

a pártnak, s most már nem érez elég erőt feladatának betöltésére.

A lemondásra hatalmas éljenzés volt a válasz, s mindenfelől zugott:

— Nem fogadjuk el!

Hódossy Imre szólalt fel a zaj lecsillapultával. A szabadelvű párt hálás elismerését tolmácsolva, kérte Podmaniczkyt, hogy a mikor a legszebb feladat előtt állanak, midőn a hatvanhetes alapot kell megvédelmezni, ne hagyja el a kipróbált vezér a küzdőteret.

Podmaniczky Frigyes báró kijelenti erre, hogy megmarad az elnöki székhelyen, de elnézést kér gyengesége iránt. Ezzel az értekezlet véget ért.

Az értekezlet alatt a szabadelvű párt helyisége elé óriási tömeg csődült, amely figyelemmel kísérte a jövő-menő politikusokat. Az értekezlet végén újra tüntetni kezdtek, éljeneztek és abcugoltak, de a nagy számmal kivezényelt rendőrök minden nagyobb rendzavarást megakadályoztak.

A szabadelvű pártban mozgalom indult meg az iránt, hogy a képviselőház holnapi ülésén ívet köröztet, mely felszólítja a párt vezetését, hogy hétfőre értekezletet hívjon össze a katonai javaslat dolgában. A mozgalom megindító a volt nemzeti párt tagjai.

A függetlenségi párt.

A függetlenségi pártban, — a mint onnét jelentik, — nagy az elkeseredés Héderváry újabb kinevezése miatt. A függetlenségi bizonyosra veszik, hogy Héderváry felszólítja a képviselőházat. Azt hiszik, hogy Hédervárynak a legmesszebb menő felhatalmazása van a további kormányzati intézkedésekre nézve. Többen a függetlenségi párti képviselők közül elhatározták, hogy holnap a képviselőházban Héderváryt nem engedik szóhoz jutni. A higgadtabbak azonban mérsékletre intették és arra kérték őket, hogy várják be Héderváry holnapi nyilatkozatait.

Kossuth Ferenc a királyi kézirat által keltett első impressziójáról ezeket mondotta egy újságíró előtt:

— Ez a manifesztum nem változtat semmit a helyzeten, csak annyiban, hogy most a király erősíti meg azt, a mit a legfőbb hadur a hadseregnek megígért.

Arra a kérdésre, hogy mint vélekedik Héderváry újabb megbízatásáról, Kossuth kijelentette, hogy addig nem nyilatkozik, a míg pártja álláspontját ez irányban nem ismeri.

A párt ma este szintén értekezletet tartott. Elhatározták, hogy a párt a legszilárdabban megmarad a felirat mellett. Oriási megbotránkozást keltett, hogy Apponyiék a hadiparancs dolgában beadták derekukat. Andrássy javaslata ellen állást foglal a párt.

Olay Lajos kijelentette, hogy Khuen-Héderváry ellen, mint miniszterelnök s mint képviselő ellen összeférhetetlenséget jelent be a Ház holnapi ülésén a vesztegetési ügyből kifolyólag.

Kossuth Ferenc szükségesnek tartja, hogy a felirati javaslatot sürgősen készítsék el.

Az értekezlet bizottságot küldött ki, mely még az éj folyamán elkészíti a javaslatot.

Elhatározták, hogy a három éves katonák visszatartása ügyében a Ház elé hatá-

rozati javaslatot terjesztenek, melyben a visszatartás ellen tiltakoznak.

A többi pártok.

A néppárt ma esti konferenciáján tudomásul vették a legfelsőbb királyi kéziratot, elhatározták, hogy a felirat tervétől elállanak és a harmadéves katonák behívása ügyében nem foglalnak állást.

A Szederkényi Nándor alnökele alatt álló párt egyhangulag a felirat mellett határozott.

Egy derűs kép.

A mai nap komoly politikai eseményei közé egy derűs kép is vegyült: a volt nemzeti pártiak ingadozása. Annyi órája volt a napnak, annyi változatban terjesztették a volt nemzeti párt követendő magatartását. Hol kiléptek, hol meg bennmaradtak.

Az esti pártértekezletet egy szűkebb tanácskozás előzte meg a Nemzeti Kaszinóban, melyen részt vettek Khuen-Héderváry, Tisza István, Hieronymi Károly, Apponyi Albert gróf és Andrássy Gyula gróf.

Itt nem soká kellett kapacitálni Apponyit a bennmaradásra, mert amikor már köztudomású volt, hogy az esetleges kivonulásra husz embernél több nem lenne kapható.

De volt még egy momentum, ami bennmaradásra készítette a volt nemzeti pártot. Az utóbbi négy év alatt ugyanis annyi emberüket helyezték el exponált politikai állásokba, hogy a pártból való kivonulást már csak ezek miatt is nagyon meggondolandónak tartották.

Ezek voltak ama mellékkörülmények, melyek bennmaradásra kényszerítették Apponyit a szabadelvű pártban.

Az új kormány.

Héderváry gróf miniszterelnök ma délután meglátogatta gróf Tisza Istvánt és Hieronymi Károlyt. E látogatás nyomán azonnal megindultak a kormányalakítási kombinációk. Ugy beszéltek, hogy ha Khuen-Héderváry megalakítja a kabinetet, abban három férfit okvetlen helyet foglalna: Tisza István gróf, mint belügyminiszter, Hieronymi Károly, mint kereskedelemügyi miniszter és Láng Lajos, aki a kereskedelemügyi tárcát a pénzügyminiszteriséggel cserélné föl.

Darányi és Kolossváry szintén megmaradnának a kabinetben, kultuszminiszternek pedig a távozó Wlassics Gyula helyébe Thallóczy Lajos közös külügyminiszeri osztályfőnök nevezetnék ki. Mások szerint ez az utóbbi kombináció nem áll meg.

Igen különbözők a felfogások arra nézve, hogy a képviselőház holnapi ülésén az egész kabinet a helyén fog ülni, vagy csak Khuen-Héderváry, mint a ki egyedül van megerősítve állásában; a többi miniszteri szék egyelőre betöltetlen. Azonban sokan azt hiszik, hogy a miniszterek valamennyien el fogják foglalni helyüket, mivel az új kabinet megalakításáig meg vannak bízva a tárca vezetésével.

Egy képviselő ma este a szabadelvű pártban kérdést intézett Khuenhez az iránt, hogy kik lesznek az új kabinet tagjai, Khuen azt felelte:

— Tele van a fejem ezer és egy gondnal. Eszembe sincs erre gondolni.

Ha ez hihető is, mindazonáltal tovább indultak a kombinációk a kormány tagjaira nézve. Annyi bizonyos, hogy Khuen és Kolossváry megmaradnak. Beszéltek, hogy Apponyi és Tisza István belépnek az új

kabinetbe. Az utóbbi kombinációt gyöngíti Khuennek azon kijelentése, hogy nem tartja magát végleges miniszterelnöknek, és hogy ő csak arra a szerepre vállalkozott, hogy a korona és a nemzet között közvetítő legyen; tehát nem gondol végleges kabinetalakításra.

Hogy ki legyen Khuen utóda, arra nézve a találgatás is korai. A szabadelvű párt egyes részeiben azt hangoztatják, hogy a szívósság és erély, a melyet Khuen eddig tanusított és a melylyel állását a legvehemensebb támadások közt is meg tudta tartani, nem teszi valószínűvé, miszerint Khuen állását egyhamar elhagyja. És ha Khuen tényleg új emberekből álló kabinettel mutatkoznék be, a mely a szabadelvűpárt vezérférfiait egyenesen, valószínű, hogy hosszúúttá Khuen-kormányra van kilátás.

A politikusok között leginkább ez a liszta járt közkézen:

Elnök: Khuen-Héderváry.

Belügy: Tisza István gróf.

Közoktatásügy: Thallóczy Lajos.

Igazságügy: Pilsz Sándor.

Földmívelésügy: Darányi Ignác.

Kereskedelemügy: Hieronymi Károly.

Honvédelmi: Kolossváry Dezső.

Pénzügy: Láng Lajos.

A király személye körül: Széchenyi Gyula gróf.

Ez a liszta annyival komolyabb, mivel a politikusok között elterjedt hírek szerint Khuen-Héderváry már legutóbbi bécsi útja előtt megegyezett azokkal, akiket kabinetjébe főivenni szándékszik.

Új ember a lisztán Thallóczy Lajos, a kinek rövid életrajzi adatai a következők: Ismert történetíró, az egykori udvari kamarai levéltárnak igazgatója. Született Budapesten 1854-ben. 1877-ben egyetemi magántanár, majd országos levéltári fogalmazó, 1884-ben kormánytanácsos, s a nevezett levéltárnak igazgatója, 1898-ban udvari tanácsos lett. A bécsi Theresianumban a magyar közigazgatás és történelem tanára, a magyar történelmi és genealogiai társulat igazgató választmányának tagja, a magyar tudományos akadémiának rendes tagja. Jelenleg osztályfőnök a külügyminiszteriumban.

A horvátok követelése.

A magyar nemzeti követelések hangoztatása élénk visszhangot keltett a horvát sajtóban. Így a zárai Jedinstvo ezeket írja:

Természetes, hogy ha a magyar vezényszó bevezetné a hadseregbe, mi semmiféle eszköztől nem riadna vissza, hogy a horvát nyelv teljes paritását kieszközöljük. A horvát nyelv a hadseregben természetes kíváncsi, mert mi délen a monarchia határain belül Budapesttől és Bécsről teljesen elzárt egészet akarunk képezni. A hogyan dualisztikus a monarchia, épügy lehet háromszínű zászlója is.

A Cervena Hrvatska kiindul egy konfliktusból, mely Raguzában az Európa-szállóban az őszi hadgyakorlatok alatt horvát parasztok és magyar bakák között folyt le.

Evvel az idézett lap a délslávoknak a magyaroktól való teljes elszakadásának akarja útját építeni.

Egy másik lap kíváncsian tartja, hogy Ausztria cserben hagyja a magyarokat, mert akkor még nagyobb gyorsasággal közlelnék az a pillanat, melyben a Magyarországon élő más nemzetiségek, melyek öntudatra ébrednek, a magyaroktól követelnék a „redde nationem”-et.

Rablógyilkos merénylet a fővárosban.

(Leült pénzeslevélhordó.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 23.

Páratlan vakmerőséggel elkövetett rablógyilkos merénylet történt ma reggel a fővárosban. Egy eddig ismeretlen gonosztevő, aki leírás után ítélve uriasan volt öltözve, baltával leütött egy pénzeslevélhordót, akinek a nyakában csüngő táskáját letépte és elmenekült. A szerencsétlen levélhordó állapota életveszedelmes. A merénylet részleteiről a következő tudósításban számolunk be:

(A merénylet.)

Boda István 75. számú pénzeslevélhordó, aki 44 éves, református, nős, három gyermek atyja, ma reggel fél 9 órakor indult el a verseny utcai 70. számú kézbesítő hivatalból, a hol mintegy 8—900 koronát tartalmazó három pénzeslevelet, csomagokat és apróbb pénzküldeményeket vitt el kézbesíteni. Teszarik József 229. számú postakocsijával hajtatott be a József-körutra, a melynek a bal oldalán, a Kerepesi-utól az Ullői-utig szokott kézbesíteni. Háromnegyed 9 óra lehetett, amikor az első postaküldeményt le tta, amely után nyomban a József körut 14. számú házba ment. A III. emelet 6. számú lakásában özv. Steván Gyulánánál kézbesített egy csomagot, amely után lefelé indult. Eszrevette, hogy követi őt egy középkorú férfi. Megfordult és látta, hogy uriasan van öltözve, folytatva gyanútlanul az utját. Egyszerre, amikor a II. és I. emelet közötti lépcsőszakaszon haladt, az őt követő férfi reá vetette magát és hátul a fejére egy hatalmas vágást mért. A vágás oly erővel történt, hogy a pénzeslevélhordó pillanatra elkábult. Erezte azonban, hogy támadója mellbe szurja és leszakítja a nyakáról a pénzes táskát. A merénylő futásnak eredt. Bodának még volt annyi ereje, hogy elkiáltta magát:

— Jaj a pénzem!

Ezt meghallotta egy Krammer Hermina nevű cseléd, aki a lépcsőkön a földszintről akart felmenni. Figyelmessé lett és látta, hogy vele szemben a levélhordó táskájával szalad egy ember. Megragadta az idegen karját és rákiáltott:

— Álljon meg! Mit csinált?

Az idegen erre a leányt úgy a falhoz vágta, hogy az elvesztette az eszméletét, azután kirohant a kapun a körutra. Ekkora Boda is levánszorgott az utcára és látta, hogy a támadója a József-köruton át szaladva a 3. számú átjáró ház kapujában eltűnik. Krammer Hermina sikoltozására csakhamar összeszaladt az egész ház és megrettenve látták, hogy a szerencsétlen levélhordó fejéből pataként ömlik a vér. Az egész lépcső tele volt vérrrel és a kapu alatt, mely a merénylet színhelyén, a II. emeleten, nagy vértócsa jelezte a támadást. A levélhordó a kapuban elerőtlenedve esett össze, Kovács György vice házmestertől még halk hangon vizet kért.

(A nyomozás.)

A merényletről nyomban értesítették a mentőket, a főkapitányságot és a főpostát. A mentők a szerencsétlen ember sebeit bekötötték és a Rókus kórházba szállították, ahol Navratil Imre sebész tanár Fischer és Kormöcsey orvosok segítségével műtétet végzett a betegen. A fej seb baltától eredő hatalmas vágás, amely a koponyacsontot is megrepesztette, a szurás hosszabb késtől ered, a bordák között hatolt a mellbe. Mindkét seb életveszedelmes, bár a sebesült eszméletén van.

A rendőrség részéről Krecsányi Kálmán detektiv főnök, Bónis rendőrfogalmazó, Lovász, Beck és Chrisztián detektívek mentek a merénylet színhelyére. A lépcsőkön megtalálták azt a baltát, amelylyel a merénylet történt. Vadonatúj acél balta, finomabb fajtájú, politírozott nyállal. Az éle véres volt és néhány hajszál tapadt reá. A kést azonban nem találták sehol.

A nyomozás megállapította, hogy a merénylő már napok óta ácsorog a József-köruton és a levélhordóra les. Ma reggel is egy Stern Elemér nevű hivatalnok látta a József-körut 14. számú ház előtt egy nővel beszélgetni. Amikor a pénzes levélhordó a házba ment, az ismeretlen elvált a nőtől és uána sietett a házba. A támadó erős, magas termetű, középkorú férfi, fekete bajusza van, fekete puha kalapot és sötét színű ruhát visel. Fekete felöltő volt a karján és ez alá rejtette a pénzes táskát. A nő, akivel beszélni látták, munkás asszony külsejű.

A főposta részéről dr. Alfay Zoltán, a posta önnügyi osztályának a titkára és Földessy János, a kézbesítő hivatal főnöke vezeteli a vizsgálatot. Felbontották a posta kocsit és egyelőre csak annyit konstatálhattak, hogy 7—800 koronát rabolhatott el a merénylő. Rendes körülmények között 5—60 0 korona pénzt szokott kikézbesíteni Boda. A rablótámadó ezt valószínűleg tudta és ismerhette is Boda utirányát, mert utjának elején támadta meg. Ma azonban az izr. ünnep miatt csak 7—800 korona volt a pünzküldemény.

(A balta.)

Ujabb táviratunk jelenti: Az a balta, amelyet a merénylet helyszínén találtak, elegáns kivitelű amerikai favágó balta. Wörner és Jansen küllenhalmi (Krajna vidék) gyárából való. A fővárosban csak Eisler Sándornál kapható. A rendőrség most azt kutatja, hogy az utóbbi időben ki vásárolt Eislernél ilyen baltát.

A főpostán konstatálták, hogy Boda 1044 korona készpénzt vitt a táskában. Ebből Boda kikézbesített 518 koronát, a táskában tehát csak 526 kor. 29 fillér maradt. Tehát csak ezt rabolta el a merénylő. Az elrabolt pénz 20—10 és 1 koronásokból állott. A belső zsebében 8000 koronát tartalmazó pénzeslevél volt. Ehhez nem juthatott a merénylő.

A megtépett koszorú.

(Mikor a cimbalmos irigykedik.)

Arad, szeptember 23.

A budapesti népszínházban rendezett cigány hangversenybe belejátszott a minap a cigány irigység is. Egy cigány megirigyelte a sirban fekvő Dankó Pista dicsőségét s igyekezett ezt megrontani. A dolog így történt:

Szombaton este gyönyörű publikum jelent meg a Népszínházban. Minden pad, minden páholy előkelő közönséggel zsúfolva. Blaháné volt a színlapon kiírva, hogy dalolni fog bus, szomorú és pattogó Dankó-nótákat. Blaháné azonban elmaradt, mert beteg lett, de Hegyi Aranka kárpótolta a publikumot.

Ennek a szép estének még egy érdekessége volt: fellépett egy ismeretlen népszínmű-énekes, Papp Ferenc, aki Dankót kísérte körutjában. Meglepetve hallgatták gyönyörű baritonját, de még nagyobb áhitattal s igazi mély meghatottsággal élvezte a közönség Pósa Lajos irta Kossuth kesergőket, s a felzudult taps egyaránt szót a szövegíró Pósanak, a nótaszerző Dankónak s az előadó ifju népszínmű-énekesnek. A közönség többször ujjazott, nem tudott betelni a szép nótákkal s Papp Ferenc egyszer csak belekezdett egy frissbe. A közönség meglepetve hallotta, hogy a friss nóta Lányi Géza népszínházi cimbalmos cigány di-

csőségéről szól, akinek nincs párja hetedhét országban, ugyanarról a Lányiról, aki ott kísérte most is a színpadon Papp Ferencet.

Az orfeumbell nótá módfelett való boszankodást keltett a közönség soraiban s lerombolta azt a nagy hatást is, melyet a Kossuth kesergők keltettek. Pósa Lajos, aki a zsüri-páholyban hallgatta a nótákat, tombolva rohant a színpadra.

— Ki tette ezt? ki engedte így frivolizálni a Dankó-estét?

S akkor kiszült, hogy ezt az izléstelenséget maga — Lányi Géza rendezte titokban. Lányi Géza ugyanis már Dankó életében irigységgel látta Dankó dicsőségét mind magasabba emelkedni most pedig az ünnepi Dankó-estéken, amikor Dankónak a budapesti közönség napnap után áldoz az elismerés oltárán, Lányi Géza fölsóhajtott:

— Bár inkább én haltam volna meg, most nekem csinálnának hangversenyt!

A cigányirigységnek ez a humoros megnyilatkozása azonban nem volt elég, szombaton este Lányi kijelentette Papp Ferencnek az utolsó pillanatban, hogy csak úgy kíséri őt cimbalmon, ha legvégül elénekli a Lányi féle nótát. A szegény fiatal ember megijedt s beleegyezett. Így tette tönkre a Dankó-estét Lányi Géza. A publikum bosszankodott de Lányi diadalmasan verte ki önmagáról a nótát. A népszínház igazgatója szigorúan megfegyelmezte az irigy cigányt.

Kilépnek — nem lépnek?

(A nap eseményéhez.)

Arad, szeptember 23.

Napok óta közbeszéd tárgyát képezte, céloztak rá több ízben a jól informált lapok is, hogy Apponyi Albert gróf a híveivel együtt most már csakugyan és véglegesen kilép a szabadelvű pártból. A hadiparancs nyomán támadt általános kavargásban maga Apponyi több ízben hangoztatta, hogy ha így lesz, meg amugy lesz, ha ez nem lesz, meg amaz nem lesz, hát egy percig sem marad Khuen-Hédervary táborában s hatvanad magával olyan monstre-kivonulást rendez a Lloyd-épület aranyóradás terméből, aminőt válságban megőszült klub-szolgák sem igen láttak még.

Ugy fordult az idő, úgy alakultak az események, hogy azok Apponyit valósággal keresztuttra állították. Nagyon sok nem lett úgy, a mint ő akarta és szerette volna. Eppen ellenkezőleg indultak a dolgok. Es mi itt a szelid provincián minden pillanatban arra gondoltunk, hogy most már eljött az a nevezetes nap, a melyen Apponyiék csakugyan kilépnek a szabadelvű pártból.

De tudja isten, akadtak megrögzött politikusok, akik azt állították, hogy Apponyiék még sem fognak tágitani a hatalom mellől. Hej, mert nagyon jó ott az atmoszféra, kétszer is meggondolja magát, aki el akar bucsuzni a husos fazekaktól. Apponyi nem először hangoztatta fennen — mondották a nyakasek — hogy kilép, ám várjuk be, kilép-e csakugyan, ha éppen nem az ő kevé szerint mutatkozik a kibontakozás utja.

Kilép-e, nem lép-e? Ez volt napoken át a kérdés. Apponyisták és nem Apponyisták ezzel izgaták magukat, minden más függő ügy háttérbe szorult.

Elérkezett a ma, a nagy, a döntő történelmi pillanat. Jobbra, vagy balra, de Apponyinak ma már határoznia kell. Mit fog határozni? Kilép-e? nem lép-e?

Röpködtek a rendkívüli kiadások, hozták az érdekesítő nap izgalmas eseményeit. Khuent újból megbizta a felség kabinetalakítás... szolt az első hír.

— Most már Apponyi kilép, — visszhangzott rá az általános szentencia.

Khuen királyi kéziratot kapott. A hadsereg kérdésében nem enged egy jöttöt sem az uralkodó . . .

— No, erre már Apponyiék csakugyan kiválnak a pártból.

Nincs magyar vezényszó, nincs magyar kardbojt. Sem az Apponyi, sem a Szentiványi-féle pontok nem nyernek érvényesülést . . .

— Fogadjunk, hogy Apponyiék mennek. Lehetetlen, hogy ezek után benn maradjanak a pártban. Lehetetlen!

Jött más hír. Khuen hozzáfogott a kabinetalakításhoz. Csupa ó-liberálisokkal tárgyal. A kikkel a miniszteri tárcák betöltésére eddig megegyezett, mind régi szabadelvűek. Egyetlen Apponyista sincs köztük. Még csak szoba sem jönnek a volt nemzeti pártiak . . .

— De már most Apponyi csakugyan megy. Száz trabukkót teszek egy fejtelten gyufa ellenében, hogy a legközelebbi hír Apponyiék kivonulását hozza, — politizálnak a kávéház törzsasztalainál.

Es fogadnak öten, tizen, huszan. Mind arra fogad, hogy Apponyi megy. Senki sem akarja tartani a fogadást. Ki az ördög akar veszteni — biztosra?

Estefelé megérkezik az utolsó hír. A nagy történelmi pillanat híre. Apponyi feláll, szoba fog, beszél és kijelenti, hogy e történelmi pillanatban a párt egységét nem akarja megzavarni, hát — nem lép ki.

Es nem lépett ki. Persze hogy nem lépett ki. De hát ki is hitte volna komolyan, hogy kilép?

HIREK.

— A királyi kézirat megjelenése képezte a mai nap legkiemelkedőbb mozzanatát. A politikai élet e nagy érdekességét először lapunk külön kiadásából tudta meg a közönség. Dél-előtt kevéssel tizenegy óra után szórták szét az utcákon rendkívüli kiadásunkat, mely egy időben jelent meg a legfrissebb fővárosi lapok külön kiadásával. Érdekes, hogy Bécsben milyen elkésve értesültek erről a fontos eseményről. Az ottani lapok esti számai még mit sem hoztak a királyi kéziratrol, s a *Neue Freie Presse* és a *Fremdenblatt* csak esti lapjuk megjelenése után, külön kiadásban adták hírül a dolgot.

— Rendkívüli közgyűlés a városnál. A szűret miatt a város októberi közgyűlését nem a rendes időben, hanem október hónap végén tartja meg. A pénztári kezelést illető sürgős reformok azonban szükségessé teszik, hogy a közeli napokban közgyűlést tartson a törvényhatósági bizottság. Ez okból e hó végére rendkívüli közgyűlést hív össze a polgármester. A közgyűlés napja még nincs meghatározva.

— Az orosz cár Bécsben. Bécsből táviratozzák: Mint végérvényesen megállapították, Miklós cár e hó 30-án délelőtt 11 órakor külön udvari vonattal érkezik a nyugati pályaudvarra, ahol ünnepélyesen és hivatalosan üdvözlők. A cár közvetlenül *Schönbrunnba* megy, hol diszes dejeuner lesz. Délután 2 órakor mindkét uralkodó *Mürzstegre* utazik zergevadászatra. Október 3-án a cár Darmstadtba utazik, *anélkül, hogy Bécsben tartózkodnék.*

— Építkezések az aradi állomáson. Az aradi pályaudvar kibővítési munkálatai fokozatosan haladnak. A m. kir. államvasutak igazgatósága egy felvételi épület és kettős emeletes őrház építéséhez szükséges munkálatok biztosítására szeptember 19-én az államvasutak aradi üzletvezetőségénél versenytárgyalást tartott. Ajánlatot tettek: *Gál és Tirnauer* (Budapest) 25 581 korona 54 fillérrel, *Fodor és Reisinger* (Arad) 29.375 korona 56 fillérrel, *Wagner József* (Békéscsaba) 25.961 korona 21 fillérrel és *Molnár János* (Békéscsaba) 23.171 korona 61 fillérrel.

Az ajánlatok fölött az átszámítás után fog az üzletvezetőség dönteni.

— Az aradi önkéntesek tisztí vizsgái. Az aradi 88. gyalogezred önkéntesei már hazajöttek Nagyváradról, a hol a tisztí vizsga letétele véggett tartózkodtak. Az önkéntesek befejezték már a vizsgákat, de az eredményt még nem tudják, mert azt csak szeptember 29-én hirdeti ki a vizsgáló bizottság.

— A nisi összeesküvők a haditörvényszék előtt. Belgrádban, mint sürgönyzik, ma kezdték meg a nisi fölkelő tiszték pörének tárgyalását. Az ítélet, melyet holnap hoznak meg, előreláthatólag, *enyhe* lesz. Ennek oka az a körülmény, hogy szigorubb ítélettel *nem akarják az európai körök figyelmet magukra vonni.*

— Az elmaradt ujonckiképzés. A sorozás elmaradásának a harmadéves katonák benn-tartásán kívül van még egy következménye: elmaradt az ujonckiképzés, a melyet október és november hónapban szoktak megtartani. E helyett most más munkaprogramot kellett megállapítani. Az aradi 88. gyalogezrednél ma napirendben hirdették ki, hogy az ujonckiképzés helyett október és november hónapokban *századgyakorlatokat tartanak*, még pedig oly területeken, a hol a rendes századgyakorlatok idején, a mikor azokon szántás-vetés volt, nem lehetett tartani.

— Az aradi ügyvédi kamara választmánya közzé teszi, hogy *Fischer Miklós* aradi ügyvédet, elhalálózása következtében, az ügyvédek lajstromából kitörölve, s irodája részére a halaszthatatlan teendők teljesítésére dr. *Priggl István* aradi ügyvédet rendelte ki gondnokul. Az aradi ügyvédi kamara választmánya közzé teszi, hogy *Húke Lajos* ügyvéd székhelyét B-Csabáról Gyomára tette át.

— A Baross park kiszáradt fái. A város parkbizottsága ma délután *Variassy Lajos* tanácsnok elnöklete alatt ülést tartott, melyen a Baross-parkban kiszáradt fák dolga került napirendre, *Boros Vida*, a bizottság tagja bejelentette ugyanis, hogy a parkban több fa kiszáradt s felhívta a parkbizottságot, hogy e körülmény okát kutassa ki, hogy az esetleges hasonló esetek ismétlődését meggátolhassa. A bizottság, melynek az a gyanuja, hogy a gázvezetékek okozzák a bajt, megbizta a mérnöki hivatalt, hogy ejtse meg a szükséges vizsgálatot.

— Halálozás. Részvétellel vettük a gyászjelentést, mely egy fiatal leány elhunytáról ad hírt. *Edelmüller Lujza*, glogováci óvónő halt meg ma 24 éves korában. Az elhunyt régi, tekintélyes aradi családból származik. Edesanyja, özv. *Edelmüller Gusztávné* szül. *Hidegh Etelka* leánya néhai *Hidegh*, hírneves aradi gyógyszerésznek. A legközelebbi gyászolók között vannak: *Edelmüller János*, *Odön* és *Mariska* testvérei, özv. *Gullay Istvánné* nagynénje, *Boros Jusztin* unokanővére. Temetése csütörtökön délután négy órakor megy végbe.

— Az új zsidó templom. Régebben hangoztatják már a kívánságot, hogy Aradnak egy impozáns, s ugy a szépészeti szempontnak, mint a közönség számára megfelelő zsidó temploma legyen. Ez az eszme a mai izraelita ünnepen határozott kifejezést nyert *Rosenberg Sándor* dr. főrabbinak az isteni tiszteletlen elmondott beszédében. Hangoztatta az új templom szükséges voltát, és felhívta a hitközség tehetősebb, áldozatkész tagjait, hogy adakozásukkal segítsék elő a tervet. Az eszmét helyeslőleg fogadta mindenki, de azért még nagyon messze esik annak keresztülvitele.

— Katonák koszorúja a Klapka szobrón. A „Győri Hírlap”-ban olvassuk a következő esetet, mely nagyon alkalmas arra, hogy jellemezze a katonaság hangulatát a mostani válságos időben. Komáromban szombaton délután a 88.

gyalogezred harmadéveseinek egy csoportja megkoszorúzta *Klapka Györgynak*, a szabadságharc vezérharcosának szobrát s a *Himnusz* elneklésével dokumentálták hazafiasságukat. Tegnap a katonáknak megtiltották, hogy a kaszárnyát elhagyják. A város területén kettőzött fegyveres őrségek cirkálnak, a hidaknál szúrnyos altisztek állnak őrt.

— Festmények a városházán. Aradváros két segélyezett művésznövendöke: *Tüzes Sándor* és *Kis Károly* festményeket küldtek Párisból, hogy a város tanulmányaik eredményéről meggyőződést szerezzen. Tüzesnek két kép van: az egyik *Krisztus a keresztfán sirató asszonyokkal*, a másik egy régi női arckép *Fagonard* után. *Kis Károly* négy festményt küldött: egyik magyaros csendélet, melyen kulacs, korsó, tányér van ábrázolva, a másik parasztház, a harmadik kerti részlet, szalmaboglyával, végül egy nagy plain air kép, melyen erdőrészt látható libapásztorral. A képek a városháza tanácstermében vannak kiállítva.

— Hazafiatlan ügyvédek. Még öt évvel ezelőtt, mikor *József* főherceg Besztercőre utazott és a várost fellobogózták, *Láng Károly* és *Kelp Gusztáv* ügyvédek a vörös-kék század lobogót tüzték ki. A két ügyvédet pörbe fogták és a bűnvádi eljárás befejezése után áttették az iratokat az ügyvédi kamarához. A marosvásárhelyi ügyvédi kamara mint fegyelmi hatóság most dr. *Láng Károlyt* hat hónapra *feltűgesszette az ügyvédség gyakorlásától*, dr. *Kelp Gusztávot* ezer korona pénzbírsággal sújtotta.

— Jubiláló tüzoltó-tiszt. Az arad-gáji önkéntes tüzoltó-testület felterjesztése alapján a magyar országos tüzoltó-szövetség *Matavovszky Ernő* önkéntes parancsnok-helyettesnek a tüzoltóság terén egyhuzamban negyedszázadot meghaladó működéséért fáradhatatlan és önfeláldozó buzgalmaért s a tüzoltás terén szerzett kiváló érdemeinek elismerésül a huszonöt éves szolgálati zománcozott ezüst érdemjellel tüntette ki. A kitüntetés átadásával kapcsolatos ünnepélyes aktus vasárnap délután 3 órakor ment végbe a gáji községi iskola egyik termében és megelőzőleg diszgyakorlat volt, ezt követte a rendes félévi közgyűlés, melyen *Buber Ferenc* önkéntes tüzoltó főparancsnok elnökölt. Végül *Nagy János* elnök szép beszéd kíséretében feltűzte az érmet a kitüntetettnek. Viharos éljenzés követte ezt a jelenetet.

— Kifosztott grófi sírbolt. A napokban kifosztották báró *Podmaniczky Géza* kortali kastélyát. Több értékes tárgyon kívül elvitték a pénzszekrényt is, melyben ötezer korona volt. A csendőrség megindította a nyomozást és kézrekerítette a főbűnöst *Szabó Sándor* közlegény személyében. Amikor kihallgatták, feltűnést keltő vallomást tett. Elárulta, hogy két évvel ezelőtt egy *Eckort József* nevű ismerőse feltörte Pécelen a *Ráday grófi család sírboltját és kifosztotta a koporsókat*. A csendőrség a valómásra elfogta *Eckortot* és bekísérte pestvidéki törvényszék fogházába.

— Kinevezés. A pénzügyminiszter az aradi pénzügyigazgatóságához beosztott *Vargha József* díjtalan számgyakornokot díjas számgyakornokká nevezte ki.

— Lefokozás a párbaj elítélése miatt. *Schuchmacher Hermann* bécsi dr. gyakorlóorvost és tartalékos cs. és kir. segédorvost megfosztották tisztí rangjától, mert a katonai becsületbíróság előtt, ahol a párbaj-kihívás visszautasítása miatt lefokozott *Weber* nevű diákszenior védte, elvben a párbajintézmény ellen foglalt állást. O maga nem utasított vissza kihívást, csupán közbenjárt *Weber* barátja érdekében. Az innsbrucki katonai becsületbíróság ezért megfosztotta rangjától. *Kathrein* dr. országgyűlési képviselő erre a honvédelmi miniszteriumnál kieszközölte, hogy *Schuchmacher* ügyét megsemmisítették és megengedték neki, hogy tisztí rangjáról önként lemondjon. Mikor a népfelkelők közé sorozták, nem engedték meg ne-

ki, hogy a hadseregnél viselt rangját itt is megtarthassa.

— A nagyváradai gyermekmenhely új orvosa. A belügyminiszter Meer Samu dr.-t, a nagyváradai orvosi kar jeles tagját, aki Aradról származott el, a nagyváradai magy. kir. állami gyermekmenhely második és felügyelő orvosává nevezte ki.

— Szerencsétlenül járt gróf. Laibachból táviratozzák: Paar Alfonz gróf, Paar herceg fia, vadászat közben szerencsétlenül járt és azonnal meghalt. Paar Alfonz gróf neje Windischgrätz Eleonora hercegnő, a kistestvére Windischgrätz Ottó hercegnek, Erzsébet királyi hercegnő férjének.

— Csaláji történet. *Wlassics* Gyula budapesti gépész, min. sürgönyzik, ma elmezávarában borzasztó vérengzést vitt véghez. Rálőtt a feleségére, mostoha fiára, azután önmagára. Mind a három lövés talált, s az aszony, fiú és az öntudatlan gyilkos haldokolnak.

— A pápa ajándéka. X. Pius pápa Lippay festőnek sajátkezűleg írt ajánlással ellátott néhány fényképét azon megbizással adta át, hogy a mű ész ezeket a magyar királyi ház néhány tagjához juttassa. Ebből az alkalomból *Ferenc Ferdinánd* főherceg és felesége *Hohenberg Zsófia* hercegnő hosszabb magánkihallgatáson fogadták Lippayt, aki a trónörökös párnak olyan fényképet adott át, melyre a pápa nagyon meleg szavakkal írta alá az ajánlást. A művészt még *Mária Terézia* és *Mária Annunciáta* főhercegnők, továbbá *Rainer* főherceg fogadták, akik szintén kaptak a pápa ajándékából. Legközelebb *Mária Jozefa* főhercegnőtől kér Lippay audienciát.

— Ongyilkossági kísérlet. *Csizmás* Ilona aradi leány Demeter-u ca 22. számú lakásán tegnap este tíz órakor öngyilkossági szándékból marólugot ivott. A leányt *Leitner* Ernő dr. kerületi orvos részlegesítette az első segélyben. Allapot igen súlyos.

— Ujházi mester hadparancsa. A P. N. írja ezt a jóízű apróságot: Itt az ősz, a fecskék és darvak elköltöztek, a lomb hulldogál, az égen felhők sötétlenek, Ujházy Ede pedig táborkarával együtt beköltözött a Wampetichből és Ós-Budából. Most már újra a „Hatvani” Ujházy-szobájában tölti be az elnöki széket.

Tegnap is ott vacsorázott, amikor Hatvani jelentette neki, hogy a külső termekben két belső „marha” vacsorázik. Ujházy haragosan kérdezte:

- Aztán miért nem jönnek be?
- Szóltam nekik, de nem akarnak.
- Igen? Nohát mindjárt bejönnek!

Ceruzát vett elő, egy kétféjű sast rajzolt hevenyészve a papirosra (bátran kétféjű csirkének nézhette volna akárki) és a következő üzenetet írta alá:

Hadparancs.

Ezennel elrendelem, hogy mindkét marha azonnal jöjjön be, mert nem engedem marha állományom megbolygatni.

A mester, s. k.

— Tűz Temes-Ujfalun. Temes-Ujfalun szombaton ismét nagy tűz volt. Mint a múltkor, most is öt ház égett le s több szeres elpusztult. A kárt szegény földművesek szenvedték s annál érzékenyebben sújtja őket, mert alig volt valami biztosítva.

— Nyomdászok sztrájkja Oroszországban. Moszkvából telegrafálják: Több nyomda szedői kiléptek a munkából, hogy 20 százalékos bérfelemelést eszközöljenek ki. A sztrájkolók ezenkívül egészségügyi javításokat kívánnak, valamint a munkaidő korlátozását és az újságzedők számára vasárnapi munkaszünetet. Az újságnyomdákat csendőrök és rendőrök őrzik, hogy megakadályozzák a sztrájkolók és dolgozóik elhagyását. Néhányan újból munkába állottak. A nyomdatulajdonosok táncszokásra gyűltek össze.

— Homes és Fey, a kik néhányszor voltak már Aradon, ma ismét bemutatták hypnotikus produkciójukat a Fehér keresztben. Az előadás annyiban érdekes volt, a mennyiben ilyesfajta produkció egyáltalán érdekes lehet. Ujat nem láttunk tőlük, mutatványaik jobbara ismeretesek és így előadás után a közönség nagyon csekély lelkesedéssel hagyta ott a művész-párt.

— Vallásosság és üzlet. Budapestén a Garay utcában egy becsukott boltban fehér papíron tegnap és ma ez az írás ékeskedett:

A szent ünnepek miatt az üzlet egész nap zárva. Található vagyok reggel nyolc órától este 6 ig a Feldmann kávéházban, a kártyaszobában.

— Leesett a diófáról. *Keveles* Lukács a Zsidótemető-utca 3. számú ház udvarán lévő diófáról diót vert. Munkája közben hatnyolc méter magasságból leesett. Fején súlyos sérülést szenvedett, s most lakásán ápolják.

— Fiatal család. *Grósz* Miksa, *Sere* Béla és *Mátyás* aradi suhancok az utóbbi időben rendszeres családi hadjáratot indítottak a kereskedők ellen. Egy ötkoronásra építették családjukat. Bemennek valamely üzletbe, s ott néhány krajcárért vásárolnak valamit. Mikor fizetni kell, leteszik az öt-koronát, s a midőn már leolvasta a kereskedő a visszajáró pénzt, s ezt felmarkolták, hogy mégis van náluk apró pénz. Erre leolvassák az aprópénzt, az öt koronából visszakapott összeget pedig leszórják az asztalra, csak hogy nem az egészet mert néhány hatost megtartanak belőle. Mikor eltávoznak, akkor jön rá a kereskedő, hogy meg van csalva. De már késő, a fiatal család megugrottak. A rendőrség most elfogta *Grósz Miksát*, aki mindössze tizenkét éves. Társai még nem kerültek kézre.

— Új kirakat. Ha valódi műélvezetben akarunk részesülni, meg kell állnunk *Kossak* udvari fényképésznek a Fehér Kereszt szálló sarkán alkalmazott új kirakat előtt és bámulattal fogjuk látni, hogy ma már mi-ny magas nívón áll a fényképészet; ezek a fényképek mesterei közre vallanak, látásuk valódi élvezetet szerez. Épp ily dicséret illeti egy gyönyörű aquarel képet, mely szintén *Kossak*tól való és *Reinhart* butorgyáros *Andrássy-uti* kirakataban szerezt magának számos bámulót; a gyönyörű kép annál több érdeket kelt, mert ez egy aradi bájos urleány jól sikerült arcképe cigány kőmben.

— Általában el van ismerve az, hogy *Weinberger* Ferenc jónévről örövendő, szolid ékszerészünknél, Központi szál oda épület, a közönség a legelőzékenyebb és leglelküismeretesebb kiszolgálásban részesül, csakis finom ékszer és valódi „Genfi” zsebóra, valamint díszesült és éteszközök dus raktárát a legmelegebben ajánlhatjuk a közönség b. figyelmébe. Saját szakszerű ékszerműhely. Városi és megyei telefon 439.

— Minden nőnek tudnia kell, hogy a párisi és bécsi kiállításán arany éremmel kitüntetett *Balassa*-féle valódi angol Ugorkatej azonnal eltüntet szepelőt, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdeséget, fiataliságot kölcsönöz, kártebát várni, mindenkinek vegye meg meg ma. Ara 2 korona, hozzá való ugorka szappan 1 kor., 8 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1.20 és 2 kor. Kapható *Balassa* Kornél gyógyszerárában Temesvár, Aradon *Vojtek* és *Weisz* uraknál, *Krausz* Elemér és társai drogueria üzletében, *Földes* Kelemen gyógyszerárában, *Tábor* Gyula gyógyszerárában Pécskai-ut 18. sz., ahonnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék *Balassa* féle ugorkatejet kérni.

— *Dentolin* fog-creme a legkedveltebb fogszéplő. 1 tubus 50 fill. *Vojtek* és *Weisz*nál, Aradon

— *T. Üzletfeleink* szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nandor könyv- és papírkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* *Fenyéri* Mór a Magyar Színházban. A drótoztót mai előadásán *Fenyéri* Mór, a budapesti Magyar Színház újonnan szerződött tagja először játszta *Günther* bádogos szerepét. Ez volt az Aradról elszármazott jeles színész első föllépése a Magyar Színházban.

A ruha rendbentartása.

— A Férfi Divat legújabb számából —

Arad, szeptember 23.

A ruháját többé-kevésbé minden ember igyekszik rendbentartani. Az az idő, amelyet erre fordítunk, nem vesz kárba, mert a ruha jókarbantartása gazdaságos és a jól gondozott ruha szebb, sokkal tovább tart, mint az elhanyagolt. Az az ember, a kinek kevés, de jól gondozott ruhája van, jobban öltözködhetik, mint az, a kinek sok, de elhanyagolt öltönye lóg szekrényében. Az előbbi megjelenése mindig kedvezőbb benyomást kelt, az utóbbié ellenben kopottnak, elhanyagoltnak látszik.

Czipők. A cipőt és csizmát, ha nem viseljük, tartsuk kaptafán. A kaptafán tartott lábbeli mindig megtartja a formáját, akármeddig is viseljük, a bőr nem pattogzik föl és nem ráncos. Célszerű a cipőt jó erős vászonból készült zsákban tartani, de minden pár cipőnek külön zsákja legyen és magától értetődik, hogy mielőtt a cipőt elrakjuk, tisztítsuk meg gondosan és ügyeljünk arra is, hogy a bőr ne legyen csúszósan száraz. Nem célunk e helyen a divatos lábbeli alakját és fajtáját ismertetni, csak azt ajánljuk, hogy mindig legjobbat készítsünk.

Új harisnya fölhuzása. Finom cernaharisonyi vagy magas lábravaló fölhuzásánál ajánlatos vigyázni arra, hogy a cérna ne szakadjon és ne is nyuljék ki nagyon, a mi különösen az által történhetik, hogy a sarok megfordítva kerül a lábra és azután fölhuzás közben forgatjuk ide-oda. Ajánlatos a harisnyát a sarkig összefogni, úgy tenni a lábra és azután óvatosan a sarkon fölül húzni a lábszárra olyanformán, hogy ott már ne vessen ráncot.

Ruhák. Minden ruhadarabot fölalkasztva kell tartani és a ki nem sajnálja az újabb célszerű eszközöket erre a célra beszerezni, az meglehetősen szűk helyen elég sok ruhaneműt akaszthat föl. Az egyszerű és olcsó „Union” ruhatartó legjobban megfelel a célnak. Ezekre először tegyük rá a mellényt és a mellény fölé a kabátot és a külön tartóra a nadrágot. — Könnyű nyári ruhát különösen a flanel- és tenisz nadrágot célszerűbb fiókba fektetve tartani, mint fölalkasztani. A ruhát eltevés előtt gondosan ki kell keféltetni és lehetőleg ki kell tisztítani a portól.

Fehér panamakalap tisztítása. Csepegtessünk egy kevés citromlevet vízbe és az ebbe belemártott tiszta szivaccsal mossuk a kalapot. Ha ezzel nem lesz elég tiszta, akkor szakértő mesternember kezébe kell adni, hogy rendesen tisztítsa ki.

Foltok kitisztítása. A foltoknak a ruhából való kivevéséhez szükséges anyagokat ajánlatos mindig kéznél tartani, mert tudvalevő, hogy a friss pecsétet sokkal könnyebb kiszedni a ruhaneműből, mint a régit, a mely már egésze beleette magát és beleszáradt. Benzol, gázoline és nafta a legjobb folttisztítók. Legcélszerűbb a folt eltávolításához egy darab fehér puha flanel vagy más lágy szövetet használni, de megteszi egy darabka ócska szivacs is.

Nyakkendő gondozása. A nyakkendőt vagy erre a célra való készülékre akasszuk, vagy pedig fiókba rakva tartsuk. Akasztó készülék nagyon sokféle van, mindig ajánlatosabb az olyan, melynek takarója is van. Akárki könnyen csinálhat maga ilyen nyakkendőtartót. Vegyünk egy 40—50 centiméter hosszú fadarabot, azt borítsuk le egy darab fehér flannellel úgy, hogy a nagyobb alakú nyakkendőt is be-takarja, ha azt a rudra akasztjuk. Ezt a kis készüléket pedig ügyes kapocsal erősítsük a ruhaszekrény ajtajának belső oldalára. A kinek

ez az egyszerű és célszerű dolog nem tetszik, az legyen valami fémből készült drótot vagy rakja nyakkendőit a fiókba.

A fehérnemű mosása. Ha fehérneműinket tisztítani akarjuk, csak olyan helyre adjuk, a hol biztosak vagyunk a felől, hogy kézzel mosás, mert a géppel való kezelés és savakba vagy mézbe való áztatás hamar tönkre teszi a fehér ruhát. Ing, gallér és kézelt ne legyen nagyon fényes. A lehajtott sarku szárnyas gallért laposra vasaltassuk és mielőtt fölveszünk, a behajtásnál simítsuk végig néhányszor egy puha, tiszta, kissé nedves ruhával, még a szárny kissé le nem konyul. Ilyenformán a szárnygallér még egyszer annyi ideig eltart, mintha a ruhatisztítóra bizzuk a behajtást.

Keztyű. Keztyűt legjobb ezüst- vagy selyempapírosban tartani. Nem jó a keztyűt kiforgatni, mert ezáltal elveszti szép alakját. A síkpornak használata gyakran megmenti a keztyűt ugyan, de nem ajánlatos. Mikor a keztyűt először felhuzzuk, elsősorban a négy ujjat kell a keztyűbe bujtatni. Csak ha ez megtörtént, szabad a hüvelykujjat megfelelő helyére csusztatni. Ezután még egyszer végigsimogatjuk az ujjakat s begomboljuk a keztyűt. A keztyű azon részét, mely a kézcsuklót fedi, sohasem szabad erősen meghuzni, mivel ott a bőr gyöngébb s könnyen elszakad.

A kalap kezelése. Nem valami nagyon nehéz dolog a kalapnak gondját viselni. A ki nem sajnálja érte a pénzt, berendezett dobozt tarthat a kalapjainak, mely a jó ruhatárnak fontos kiegészítő része, de azért ezt könnyen nélkülözhetjük, ha a kalapokat szokban a skatulyákban tarthatjuk, a melyekben az üzletből küldik haza. A cylinderkalapot eltevés előtt puha bársonykefével jól le kell simítani. A tetéjével lefelé tegyük a dobozba, sohase feküdjék az oldalán vagy karimáján. A klakkot simítsuk le a bársonykefével és ne lapítsuk össze eltevéskor. A puha kalap a karimán álljon és mielőtt újra használatba vesszük, simítsunk el rajta minden gyűrődést vagy ráncot.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A titeli mandátum. *Jovanovics* István udvari tanácsos, a titeli kerület szabadalvú; árti országgyűlési képviselője ellen, a kisebbségben maradt *Miloszavlyevics*-párt néhány főembere peticionált, a választás érvénytelenítése miatt. A szintén szabadalvú *Miloszavlyevics*-párt petíciójának az volt az eredménye, hogy *Jovanovics lemondott a mandátumról*. A megtartott második időközli választáskor ismét *Jovanovics* győzött *Miloszavlyevics* felett s a kisebbség újra megtámadta a mandátumot, etetés, itatás és vesztegetés címen. A Kuria II. választási tanácsa alaposnak találván a petíciót, megbizta a szegedi kir. táblát a vizsgálattal. A helyszínerre kiküldött táblai bíró több mint négy hónapig vizsgálta meg a feljelentett számos megvesztegetési esetet s most fejezte be a vizsgálatot. A Kuria választási tanácsa f. évi november 10 ére tüzte ki a folytatolagos petíció tárgyalást, a melyre meghívatnak a két választási ellenfelet kívül *Vojnits* István választási és dr. *Thursey* Pál szavazatszedő elnökök is.

§ *Gyllkos* gáji bolgár. Emlékezetes még hogy *Caloch* Jordan gáji bolgár paprikatermelőt agyonverték. A tettes után vezetett nyomozás eredménytelen volt. Most végre rátaláltak a gyilkosra, aki nem más, mint *Niku* *Nikovics*, szintén bolgár paprikatermelő. A tettes azonban megszökött. A vizsgálóbíró elrendelte körözését.

§ A primadonna válópöre. Budapestről írják: *Fischer* Alfréd, a bécsi Carl-Theater volt főrendezője, éveken ezelőtt beleszeretett a tizenhét éves *Günther* Micibe, akit kiképeztetett, a színházhoz szerződtetett és feleségül vett. *Günther* Mici, aki ma már kiváló művész és primadonnája a Carl-színháznak, a múlt évben

beleszeretett egy színészebe és válópört indított a féje ellen. A bécsi törvényszék a házasságleket elválasztotta ágytól és asztaltól hat hónapra, bár a férj kijelentette, hogy ő nem akar válni, mert még mindig nagyon szereti a hálátlan asszonyt. Minthogy az osztrák törvények értelmében Bécsben is bajosan megy a válás, *Günther* Mici magyar állampolgárrá lett és mint ilyen arra kérte a budapesti királyi törvényszéket, hogy a bécsi határozat után most már válasszák őt el véglegesen az urától, még pedig *házasságtörés* címen, mert a férje időközben viszonyt kezdett egy színésznővel és azzal együtt is él. Ma volt ebben az ügyben a békéltetési tárgyalás. Férj és feleség megjelent a bíróság előtt. A férj tagadta a házasságtörést, és kijelentette, hogy ő hajlandó békülni, mert imádja feleségét. *Günther* Mici azonban a békéről hallani sem akar és a válás kimondását kéri. A törvényszék tehát bele megy a bizonyításba.

§ Fogházra ítelt ügyvéd. Fővárosi tudósítónk írja: *Kemény* Dezső dr. gálszécsi ügyvéd az ottani járásbíróshoz egy sürgető kérvényt nyújtott be, a melyben panaszkodik, hogy a járásbíró ügyfelének egy ügyét huza-halasztja, hogy az alperesnek elévüléssel is lehessen argumentálni. A járásbíró vezetésére felhívta az ügyvédet, hogy a kérvényből ezt a bíróságot sértő kitévőt törölje ki. Az ügyvéd vonakodott ezt tenni, sőt az ugyanezen ügyben benyújtott felelkezésben újra kitért a sértésre. Erre a járásbíró felhatalmazást adott az ügyésznek, hogy dr. *Kemény* ellen a nyilvános rágalmazás miatt az eljárást indítsa meg. A sátoraljauhelyi törvényszék megállapította dr. *Kemény* Dezső ügyvéddel szemben a nyilvános rágalmazás vétségét s az enyhítő körülményekre való tekintettel 500 korona pénzbírságra ítélte az ügyvédet. A kassai tábla 200 koronára szállította le a pénzbüntetést. A kuria 3. tanácsa ma *Valkay* Bertalan előadásában s *Katona* Béla koronabíró helyettes indítványára a vádlott ügyvédet a 258. §. alapján a rágalmazásban mondta ki vétkesnek és ezért az enyhítő paragrafus mellőzésével hét napi fogházra és 50 korona pénzbírságra ítélte.

§ Tolvaj pékek. *Tilp* Rudolf sütemény kihordó, *Gács* András és *Deszkás* Péter péksegédek, akik mindhármán *Martinezek* Dániel aradi pékmester sütődjében voltak alkalmazva, még 1899 év november 20-án este 8 órakor közös elhatározással feltörték gazdjuk háza padlásának ajtaját és a padlásról mindenféle holmit: ruhát és konyhaeszközöket leloptak. A lopott dolgokat Ujaradon adták el. *Gács* és *Deszkás* már ki is állották a rájuk kiszabot, hat hat hónap börtönbüntetést, *Tilp* azonban, még mielőtt ítélőhozatalra került volna a sor, megszökött. Hosszas körözés után végre megcsípték s ma őt is a törvényszék elé állították. A bíróság őt is hat hónap börtönrre ítélte, de enyhítő körülménynek vette, hogy a tett elkövetésekor nem töltötte be a tizenhatodik életét. Az ítélet jogerős.

CSARNOK.

Góliát.

Írta: Jean Rameau.

I.

Franciaország minden részében nagyon szereti a nép a kolbászt, de sehol sem tartják oly nagy becsben ezt a kétségkívül igen ízletes edelmet, mint Gascogneban, a hol az a szokás járja, hogy a tiz kolbász közül, a mit rendezsen minden disznóölésnél töltenek, azt, a mely nagyság dolgában tultesz a többi kilenc társán, mint legtekintélyesebbet „Góliát”-nak hívja a parasztság.

Ezt a nagy tiszteletben álló hatalmas kolbászt a menyezeten a mestergerendára akasztják; kisebb testvérei illő távolságban sorakoznak köréje. Ugy illik, hogy a legelőkezőbb s legzsembeülőbb helyet adják neki, a nevének megfelelő méltóság jelképezésül.

Természetesen csak valamilyen nagy ünnep napján, úgy mint karácson estében vagy husvét vasárnapján kerül az asztalra a „Góliát”. Ha aztán a roston patlog a kolbászok fejedelme, mámorító illatával töltve be a házat és a pitvart, sejtelmes gyönyör szállja meg a gazda

és a cselédek gyomrát, a gyermekek tágranyilt orriyukakkal türelmetlenül szimatolnak s áhítattal várja az egész háznép a nagy pillanatot, a mikor gazd' uram az első kóstolót szeli le a remekműből.

Egy hideg novemberi délután *Septon* gazda azon volt, hogy méltó helyet találjon egy jól megtermett „Góliát”-nak, mely éppen akkor került ki rózsásan, füstölögve a rézüstből. Hatalmas egy kolbász volt. Láttára a gazdasszony a nyelvvel csetintett, és a ház inackája a hátát domborítva, lelkesedéssel dorombolt. *Septon* ájtatos vigyázzal akasztotta fel az öreggerendára és aztán pár percig szótlanul nézte. Ott terpeszkedett egy sor kolbász közt, s csakugy fitymálta a törpék társaságát.

— Lelkem ödvösségére! — mondja a paraszt, — szebb látvány ez a holdnál!

Es orriyukai előre sejtették azt a mámorító illatot, a mely a kolbász minden porcikájából szerte fog áradozni, ha ott sül majd patlogva a roston!

Hirtelen lélekszakadva beront valaki az ajton. *Florentin* volt, a béreslegény.

— Gazd' uram! — kiáltja szörnyen hadonászva kezeivel, — nagy baj van, nagy baj van!

— No mi történt? — kéri ijedten *Septon*.

— A' bizony nagy baj! A *Jancsi* félszeme oda van.

— Az ördög füstölje meg a nyelvemet! Mi a ménküt ujságolsz!

A paraszt elsápadt, sietve mászott le a létráról és rohant az istállóba, hogy megnézzze *Jancsit*.

Hamarosan meggyőződött róla, hogy szolgálja nem hazudott; a *Jancsi* szeme olyan volt, mint a kocsonya.

— Uristen! — kiáltja *Septon*, földhöz vágva sapkáját. — Ez aztán szép história! Jaj ez a szerencsétlenség! Kerek kétszáz frankom oda van. Hallod-e *Florentin*! A mézárósnak adhatom oda az ökrömet! Egy ilyen szegény erős állatot, ilyen szarvakkal! ... Jaj nekem, nyomorultabb vagyok, mint az utca sara! ...

Septon elgondolkozott.

— De hát hogy is eshetett ez a bolond dolog? ...

— Nem tudom, gazdám, tán nekivágta a *Jancsi* a szemét valami tüskés pokornak, vagy valami vasszegnek a kapufélfába. De hátha még meg is gyógyulhat. El kéne hívni a marhadoktort. Hát ha meggyógyítja.

— Adja az isten! — mondta a gazda nagy-sóhajtván.

Elnémult pár percre, aztán visszament a konyhába. Elgondolkozott, s szórakozott tekintettel nézte a nagy kolbászt, és egyszerre beteszi az ajtót, lekappa a süvegét és ünnepélyesen kezeit égnék emelve, mintha a bíró előtt tenne esküt, erős nyomatékkal így szól:

— Szent fogadást teszek, hogy ha az *Uristen* megsegít és *Jancsi* meggyógyul, nem eszem meg a *Góliátot*, hanem szent karácsony napján felajánlom a tisztelendő urnak! Magam mondtam. És száradjon le a karom, ha az eskümet megszegem!

Lassan lebocsátotta karját, keresztet vetett és megint feltette süvegét.

(Folytatása következik.)

NAPIREND.

Szeptember 24. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Gellért püspök. — Protestáns naptár: Gellért püspök. — Izraelita naptár: Gedálja böjt. — Görög-keleti naptár (szeptember 11.): Teodóra. — A nap két 5 óra 35 perckor, nyugszik 5 óra 36 perckor.

Kölessey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye-muzeum helyisége mellett álló terem.

Időjárás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyugaton, északon, sok helyütt csapadék, hűvös.

Szeptember 24. Iskolaszéki ülés délután 4 órakor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A tőzsde az izraeliták ünnepe miatt zárva.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 23 —

Magyar elbránd: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 116—7 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 116—7 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 116—7 fillérig.

Szerbiás: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban 116—7 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 115—6 fillérig, könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 113—5 fillérig.

Sertéselészék: Szeptember hó 20. napján volt készlet 43,757 darab, szeptember hó 21. napján főlhajtatott 496 darab, szeptember hó 21. napján elszállított 720 darab, szeptember hó 22. napján maradt készlet 43,533 darab. Üzlet: Lanyha.

NYILTÉR.*

Alólírottak fájdalomtelt szívvel tudatják a felejthetetlen drága jó gyermek, testvér, unokatestvér, rokon és jobarátnő

EDELMÜLLER LUJZIKA,

glogováci okleveles óvónőnek,

folyó hó 23-án, életének 24-ik évében, rövid szenvedés és a halotti szentségek ajtatos felvétele után történt gyászos elhunytát.

A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 24-én, délután 4 órakor fognak a helybeli közsirkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent mise-áldozat az elhunytnak lelkiüdvéért folyó hó 25-én, délelőtt 10 órakor fog a főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Glogovác, 1903. szeptember 23.

Legyen a hant könnyű kiszivedett porai felett!

Üzv. Edelmüller Gusztávné szül. Hidegh Etelka, édes anyja.

Edelmüller János,	Üzv. Gullay Istvánné szül.
Edelmüller Ödön,	Hidegh Klementin,
Edelmüller Mariska,	nagynénje.
testvérei.	Boros Jusztn,
	unokanővére.

Csatak Károly első temetés-rendező Intézet. Entreprie des pompes funéres. Szt.-Margit részvényt. Aradon.

PÖSTYÉN:

Kénes iszapfürdők. Budapesttől 4 óra

Köszvény-, csusz-, ischias-, exsudatok-

erősen ajánlva. Tessék prospektust kérni. Fürdőigazgatóság.

Iszap fölerakat házi kórákhoz Aradon:

Földes Kelemen gyógyszerárában, Deák Ferenc-utca 11—12.

800.000

koronát

meghalad az az összeg, mit Arad évente idegen készítésű cipőért osztráknak, csehnek, morvának elfizet

és mit kap

? **azért a** ?

pénzért?

Tessék megnézni.

Ilyen lesz, ha egyszer megázott, a bolti cipő, más szóval a 'bécsi' rongy.

És a magyar cipész tengődik, munka nélkül. Esmélj magyar társadalom! Ha cipőt vásárolsz, gondoldj magyar véreidre, kiknek, mert nincs munkájuk, nincs kenyérük sem.

Ha cipő kell, rendeljen magyar 'iparosnál!'

A magyar cipésznél ilyen cipőt kaphat!

1501

Ha pedig kész cipőt szokott vásárolni, vásároljon az

ARADI CZIPESZEK TERMELŐ

SZÖVETKEZETENEL,

Andrássytér 22. (Hajós gyógyszertár mellett.)

Fiók-üzlet: Boros Béni-tér (Dengl-ház.)

A budapesti

Berlitz-féle nyelv-iskola

igazgatósága szándékozik Aradon a tavaly megkezdett nyelv-oktatást folytatni azon esetben, ha elég érdeklődő jelentkezik.

Oktatás nyerhető az angol, francia, német, elegendő számban való jelentkezés esetén más nyelvből is és pedig úgy kezdőknek, valamint haladóknak egyaránt.

Külön férfi és női csoportok. Hogy a tanfolyam minél hamarabb kezdetet vehesse, kérjük a tisztelt érdeklődőket, szíveskedjenek jelentkezéseiket vagy levelező lap útján egyenesen a Berlitz féle nyelv-iskola budapesti igazgatóságához (Budapest, VII. Erzsébet körút 15.) intézni vagy pedig Aradon a Városi kávéházban kitett jelentkező iven eszközölni, ahol egyuttal az érdeklődők szíves rendelkezésére prospectusok is vannak.

Személyes felvilágosítás nyerhető ugyan csak a Városi kávéházban (Szinház épület) déli 12 és fél egy óra között.

A mérnök-egyesületben épen úgy, mint tavaly, az idén is külön tanfolyam lesz. A kik ebben a tanfolyamban obajtanak résztvenni, szíveskedjenek bővebb felvilágosításért Stengl Andor mérnök urhoz fordulni.

2047

Férjem uram sem ellenzi

Dávid Gyula, eszéki gyógyszerész használati. Szepítő és más araszított ellen Eszéki pomádéja ára 70 f., K. 1.00, 2.00, makacs araszítottoknál erősebb hatású Pomádéur-pasztám kőcsöngje K. 2 és 5. Araszított fekete pont alakú műszerszerke egyedüli mulasztója a juvenil, ára K. 1 és 2. Bármelyik szerem használata előtt csakis Detergon különös porzappannal kell mosdani K. 1, 2, 3. Örömet szersek eszete fűjtő bajfestőmmel az öszülőknek, próbaúveg K. 2, 4 és 8.

ANTEGRIN. Háziállatok óv- és gyógypora. Minden gondolkozás és kérdéskódés nélkül, hogy mi volna jó, csakis Antegrin kell, a mint bágyadtak, mindjárt beadni. Egyszeri adag alig keüli 3 krajczárba, melyet nagy kárt elhárítanak azok, a kik óvszerképen és étvágygerjesztől bébe-korba adva biztálástor is mindig már előre megrendelik, például 100 darab aertés közt a dögöt megszüntetni 10—15—20 kilogramm szükséges. Egy tekeres ára K. 2, mely elég 2 süldő megmentésére. Egy kilogramm ára K. 4. Két és fél kilogrammot tíz sertésre csomagolással K. 10.52 f-ért már bérmentve is küldöm. Öt kilogram 20 K. helyett K. 19; de 10 kilogram csak K. 34. Kaphatók posta v. vasúton utánvétellel küldve, csakis

Dr. Dávid Viktor.

Törv. védve. Gyógyszer-tudor, a m. kir. természetudományi társulat rendes tagja.

Szent István király gyógyszertárában, ESZÉK, 1903.

2587

Ajánlunk ipar és háztartási célokra rostált darabos

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér; bérmentve, házhoz szállítva, kétszer mosott, valódi porosz

kovács-kőszenet,

100 k'lo 4 korona 40 fillér; elsőrendű szagtalan

fűtő kőszenet

100 kiló 3 korona 40 fillér; ugyszinte darabos

légszesz pirszenet (koks.)

100 kiló 4 korona 20 fillér. Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása végett fél napi időt kérünk.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

Sürgöny!
Az Elite kávéházban

ma és naponta
itt először!

Paula Donee,
jelmez szubrett.

Szirmai Andor,
nemzetközi humorista.

A fővárosi mulatóból
mint vendég

Lumella nővérek,
külföldi ének és tánc kettős.

Uj műsorral:

Elek és Grünau Poldi,
ezen kívül a társulat összes tagjai felléptével

nagy orfeum előadás.

Ujdonság itt először

Zimt és Lejser
a két könyvelő, mulattató bohózat.

Uj tagok, uj műsor.

Belépő-díj 50 és 30 kr. — Kezdeté fél 9 órakor.

Kegyves pártfogásért esedezik

a dalár-szövetkezet.

Boros Béni-tér és Nádor-utcza sarkán levő Schreyer-féle telkek

kisebb-nagyobb térfogattal, kedvező feltételek mellett
eladóok.

A felosztási terv megtekinthető és a feltételek megtudhatók Dr. Szende Tivadar ügyvédi irodájában, Szabadság-tér 12. sz. alatt. 2053

2888

Arany emmellel kitüntetve a párisi világkiállításon 1900-ban és arany érem Bécsből 1902-ben.

Mindenütt kapható.
Doboza 10, 16 és 30 fillér.

Pályázat.

Arad szab. kir. város községi elemi iskoláihoz ujonnan rendszerített egy tanítói és két tanítónői állásnak betöltése végett ezen pályázatot hirdetik. A jelzett állások mindegyikével 1200 korona törzsfizetés, 400 korona évi lakáspénz, vagy esetleg természetbeni lakás javadalmazás jár, a melyek a fennálló fizetési szabályzat értelmében az előirt évek leteltével még két fokozatban előirt nagyobb fizetéssel és az ötödéves korpótlékokkal emelkedhetnek. — Ezen javadalmazás fejében kötelesek a megválasztandók a reájok bízott osztályokban az előirt összes tantárgyakat tanítani, azonkívül a férfi tanítóra nézve feltételül kikötöttek az is, hogy azon esetben, ha a miniszteri utasításban előirt heti óraszámot bármely körülmény miatt nem tanítaná, köteles a fennmaradó órákban, az iskolaszék rendelkezéséhez képest az iparos tanoncziskolában, vagy a mennyiben az elemi iskolai tanítók a kereskedő tanoncz iskolában is taníthatnak, ez utóbbiban is, minden külön díj nélkül tanítani.

Felbivatnak tehát azon magyar honosságú, a 40-ik életévet még meg nem haladott okleveles tanítók és tanítónők, kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy ez iránt szabályszerű okmányokkal felszerelt és a kellő bélélyekkel ellátott kérvényeiket f. é. október hó 5-éig bezárólag Arad szab. kir. város községi iskolaszékéhez czimezve beküldjék.

Aradon, 1903. évi szeptember hó 9-én.

Intitőrés Kálmán, s. k. Bonts Aurél, s. k.
iskolaszéki elnök. iskolasz. jegyző.

TORLESZTESES

Pénzkölcsönöket

közvetíték a legelőnyösebb feltételek mellett, földbirtokokra és városi bérházakra 4-3, 4-5, 5 és 5-5% kamattal

20, 25, 30 és 50 évi visszafizetésre

(amortizációra), féléves részletekben, melyben úgy a kamat, mint a tőke törlesztése belefoglaltatik.

Elvém a t. jelzálog-kölcsönt kereső közönség szolid és gyors kiszolgálása.

A kölcsönök készpénzben, a záloglevelek teljes névértékben fizettetnek ki. E ölezes költsegek nincsenek, díjazásom utólagos. Bővebb felvilágosítással szolgál

HERCZOG SANDOR,

1984

Aradon, Weltzer János-utcza 15, ajtó 7.

Malária a Hegyalján,

melynek egyedüli ellenszere a

Rozsnyay-féle chinabor,

továbbá különösen gyermekeknek a Rozsnyay-féle pályakó szoruzott

chininczukorka és chinincsokoládé.

Minden gyógytárban kapható.

Csak a Rozsnyay-féle eredeti készítményeket fogadjuk el.

Készíti:

909

Rozsnyay Mátyás gyógyszerháza

a Szentháromsághoz,

Aradon.

Szépítsd arcodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatású, többször kitüntetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltünteti rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arczisztálanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálójánál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Tábor Gyula (Gaj) és Vojtek Kálmán gyógyszereszek uraknál Krausz Elemér és Társai, Vojtek és Weiss droguista uraknál.

21579—1903.

Hirdetmény.

Közbírák tesszük, hogy Arad sz. kir. város határában a kukuricza törés megkezdésének határ-idejéül folyó évi szeptember hó 28-ik napját tűzzük ki.

Arad, 1903. évi szeptember hó 19-én.

A városi tanács.

Magyar királyi Államv. üzemv. Kolozsvárt.

23886—1903. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Brassó állomáson berendezett vendéglői üzlet 1904. évi január 1-től számítandó öt évre bérbeadandó lévén, annak bérbeadásáért ezen pályázatot nyitattik:

Felbivatnak ennél fogva mindazok, kik nevezett állomási vendéglőt bérbevenni óhajtják, hogy a szabályszerűen felbélyegzett és bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat legkésőbb 1903. évi október hó 15-én déli 12 óráig külön lepecsételt és „Ajánlat a Brassó állomási vendéglő bérletére” megjelöléssel ellátott borítékban a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége általános osztályához (titkárság) czimezve küldjék be.

Ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztárána 1903. évi október hó 14-ig bánatpénz fejében 500 koronát készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, utolsó és a névértéket meg nem haladó napiárfolyam szerint számítatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

Az ajánlatban a letétel megtörténteire hivatkozás teendő, de a letétről nyert elismervény nem melléklendő.

Az üzletvezetőség fentartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül függetlenül a felajánlott összeg magasságától belátásához képest szabadon választhasson.

A fenti feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok, továbbá oly ajánlatok, melyek táviratilag tételtek, s végre olyanok melyekre az előirt bánatpénz le nem tételtek, figyelembe vetetni nem fognak.

Ezen vendéglőre vonatkozó részletes feltételek a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége III. osztályában tudhatók meg (E. M. K. E. palota II. dík emelet 33. ajtó) a melyekre nézve e helyen is megjegyzetük, hogy a III. osztályu ét- és egyuttal váróteremnek fűtésére és világítására szükséges anyagok fele részben örlőnek díjtalanul lesz kiszolgáltatva.

Végül megjegyzetük, hogy a vendéglőhöz az üzleti helyiségeken kívül a bérlő céljaira szolgáló két lakó szobából, a pinczér szobából és egy cseléd szobából álló magánlakás is adatik.

Kelt Kolozsvár, 1903. szeptember hó 17-én.

Az Üzletvezetőség.

(Utánvétel nem díjaztatik.)

A legjobb fémtisztító szer

ma és az is marad az

AMOR

fémtisztító gyönyörű fenytyel.

Mindenütt kapható 14, 20 és 30 filléres dobozokban.

Gyáros: Lubszynski & Co., Berlin N. O. Ugyeljünk az „Amor“ védjegyre.

1061

Magy. kir. Államv. üzletvezetőség Aradon.

27242/903. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége központi helyiségeinek p. dozat fényezési munkálataira ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik.

A vállalkozó köteles az üzletvezetőség központi irodahelyiségei és pedig mintegy 1260 m² területtel bíró irodagyapadozatu szoba közül negyvenkettőt 1/4 évenként tizenhavonként, továbbá a földszinten és I. emeleten lévő összes mintegy 425 m² területtel bíró folyosókat ugyancsak 1/4 évenként egyszer beeresztetni és fényezni.

A beeresztés, illetve fényezés előtt, a vállalkozó a helyiségeket díjmentesen felsürolni, vagy felmosni tartozik.

A kötendő szerződés 3 évre szól, de kiköti a szerződő üzletvezetőség, hogy azt a lejárat előtt is

8 havi előzetes felmondás mellett bármikor és bármely oknál fogva felmondhatja.

Az 1 koronás bélyegű és „Ajánlat az aradi üzletvezetőség központi helyiségeinek fényezési munkálataira a 27242/1903. számú felirattal ellátott borítékba zárt, lepecsételt s két tanu előtt aláírt ajánlatok 1903. évi október hó 5 én déli 12 óráig az alulit üzletvezetőség általános (I.) osztálya főnökénél nyújtandók be.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett valamint a távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott vállalati összegre való tekintet nélkül szabadon történik.

Aradon, 1903. évi szeptember hó 18-án.

A m kir. államv. aradi üzletvezetősége.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Arad legregibb kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezésre, továbbá

zajtalan járasu Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Magy. kir. Államv. üzletv. Aradon.

26493—1903. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Petrozsény állomáson létesítendő magasépítményre és azzal kapcsolatos munkákra.

A költségszámítás, a szerződés tervezet, az ajánlati minta, és a pályázati feltételek Aradon a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt 3 korona lefizetése mellett átvehető és a vonatkozó tervek megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1903. évi október hó 7-én déli 12 óráig kell benyújtani, aláírott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat egy koronás, az ajánlat mellékleteivel együtt 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyújtani:

„Ajánlat a magy. kir. államvasutak Petrozsény állomásán létesítendő hivatalnoki laképület és melléklétesítményeinél eszközendő magasépítményi munkálatokra.”

Az előállítandó magasépítmények következők: egy emeletes hivatal-

noki lakóház és annak melléklétesítményei.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi október hó 6-án déli 12 óráig 2000 azaz Kettőezer korona bánatpénzt kell a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránaál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban letenni.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számaissa nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevényvel adandók fel. Az ajánlatok feletti döntés határideje a pályázati határidőtől számított 2 hétben állapíttatik meg, a bánatpénzek visszaadása pedig a döntéstől számított 8 napon belül eszközöltetik.

Kelt Aradon, 1903. szeptember hó 16-án.

Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Magyarad hegyközség előjárótól.

8—1903. hegyk.

Meghívó

a folyó évi szeptember hó 29-én d. e. fél 9 órakor tartandó

őszü közgyűlésre.

TÁRGY:

1. Mult évi számadás tárgylása.
 2. Az 1904. évi előirányzat.
 3. Szüreti határidő megállapítása.
 4. Egyéb indítványok.
- Magyarát, 1903. évi szeptember hó 20-án.

2051

Hegyközség előjárósága.

Már

1 koronáért

50.000

korona nyerhető.

ORVOS-**sorsjáték**

BUDAPEST,

IV., Váci-utca 17/a.

Már

1 koronáért

50.000

korona nyerhető.

Főnyeremény **50,000** kor. ért.**Egy sorsjegy ára 1 korona.**

Miután a húzást már október elején megtartjuk és a sorsjegyek nagy kelendőségnek örvendenek, ennél fogva tisztelettel kérjük, hogy a sorsjegyek bevásárlásával ne tessenek késni, hanem nagybecsű megrendelését szíveskedjék lehetőleg azonnal elintézni, mert a húzás **már**

2029

1. é. október hó 10-én lesz.

Orvos-sorsjáték központi irodája:

Budapest, IV., Váci-utca 17/a.

Sorsjegyek a következő bankházakban kaphatók helyben:

Aradi Ipar- és Népbank és Wallfisch Árminnál,

továbbá minden dohánytözsében és minden vidéki városban.

Szabadalmazott amerikai könyvviteli tanfolyam.

Az amerikai kettős és egyszerű könyvviteli módszerek a jelenkor legrendszeresebb, legkönnyebben áttekinthető és legkevesebb munkával járó könyvelési módszerek.

Az am. módszerek alkalmazása könyvek és idő, tehát pénz megtakarítását jelentik.

Az am. módszereknél elegendő bármikor néhány perc, hogy összes tartozásainkat és követelésünket megállapítsuk annélkül, hogy sokszor százakra menő személyszámláinkat meg kellene mérlegelni.

A kettős am. módszer kizárja a havonkénti fázasztó hibakezeséseket, mert annak leglényegesebb könyve lapról-lapra áttetelezés előtt önönmagától lezáródik és a legkisebb hibát is feltünteti.

A kettős am. módszernél a főkönyvvezetése havonként legfeljebb 1—2 órát vesz igénybe, ami az olasszal szemben megfizethetlen előny.

Megtanulhatja bárki minden előismeret nélkül néhány hét alatt. Kezdek általános és alapos kioktatás, valamint az am. módszer előnyeinek megértése céljából az olasz, francia stb. módszereket is megtanulják ingyen.

Külön-külön délutáni és esteli tanfolyamok, amelyekben nők is részt vehetnek.

Tandíj 35 korona.

Az esteli tanfolyamok október 1-én kezdődnek az aradi kereskedők körében.

A délutáni tanfolyamok már megkezdődtek s azokra bármikor be lehet iratkozni.

Bővebbet Farkas Ferencnél, Kápolna-utca 28. földszint, naponta 11—12-ig, este 7—8 óráig, vasárnap d. e. 10—12-ig.

2050

APRÓ HIRDETÉSEK.

Magas jutalékkal

alkalmazunk zongorázni tudó egyéneket egy nagyobb zeneműveléssel terjesztésére. „Korvin Mátyás” Erdélyi Könyvkereskedő Részvénytársaság Kolozsvár. 2038

Eladó.

Egy jóforgalmu borbély- és fodrász üzlet, mely 40 év óta fön áll, betegség miatt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2024

2 db. kettős taposókád,

vasfenékkal és teljes felszereléssel, 2 db. szállózúzó, valamint 4 db. vashorsajtó rövid ideig használt, de kitűnő karban, jutányos áron eladó és megtekinthető Mésesen 120. szám alatt Kotsis Lajosnál. 2023

Szatócs-üzlet

ital és trafik joggal azonnal kiadó. Trombita-utca 19. 2041

Csemege szálló

nagyban kapható Keresztury Gyulánál, Halász-utca 18. szám. 2042

Kat, nyolcz gymnasiumot

végzett fiatal ember, román nyelv ismerettel gyógyszerész-gyakornoknak felvétetik. Czim a kiadóhivatalban. 2046

Gyermektelen házaspár

3 szobából és mellékhelyiségekből álló lakást keres november 1 ére lehetőleg a vasúthoz közel. Ajánlatok „V. C. Gy.” jelige alatt Világosra postarestante kéretnek. 248

Sertés makkoltatásra alkalmas bükkerdő.

Egy Arad közelében fekvő, mintegy 2000 hold területű, a szükséges viz és forrásokban gazdag nagyon dus termésű

bükkerdő,

sertés makkoltatásra igen alkalmas, bérbeadandó.

Értekezni lehet Herskovitz Ig. és fiai fakereskedő cégnél Aradon, Boros Béni-tér 11. sz. alatt. 2031

Ez a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más esetben feleslegessé váló butorokat pottem áron eladni, megveszem én azokat, ugyszintén

uraságoktól levetett ruhákat

a legeslegmagasabb árban. Kivánatra hához is megyek.

Roth A.

butorvétel és eladás.

Árpád-tér 4. sz. (a zsidótemplommal szemben). 1471

KINTZLER ZOLTAN

Cronometter műrás és ókszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer kapható.

1527

Pontos és szolid kiszolgálás!

Júzifa eladás!

Van szerencsém a t. vevőközönségnek a következő faanyagokat ajánlani:

2 éves I. oszt. cserhasáb ölfát

118 koronáért,

2 éves I. oszt. bükkhasáb ölfát

120 koronáért waggononként.

Egy waggon 10.000 kgot tartalmaz. A fenti árak a vevő udvarába szállítva értendők. — Ezen anyagokon kívül szállítok kitűnő minőségű gyertyánfát és dorongfát is.

Megrendelések a következő címre küldendők: 2037

KOHN LAJOS,

Arad, Teleky-utca 24. sz.

Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. 2026 Küldje be címét E. 936. jelige alatt a következő címre: Annoncen-Abteilung des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstr.

Alapított 1893. Telefon 423.

Fleischer Testvérek

vas és rézbutor gyára

Arad, Deák Ferencz-utca, Földes-palotával szemben.

Gyártanak legjobb kivitelben csinos gyermek-ágyakat, mindenféle

rézbutort, összecukhatj vaságyakat. Sodrony-ágybetétek minden méretben készíttetnek.

Pontos kiszolgálás a legjutányosabb áron. 2005

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kész butor eladás!

Minden háztartásnál legfontosabb tényező a szép, a jó

BUTOR

És mert a szép és jó butor olcsón, csakis a készítőnél szerezhető be: s kérem a n. é. közönséget, hogy BUTOR szükséglete fehezése végett hozzám, mint készítőhöz bizalommal fordulni sziveskedjen.

Varga József

asztalos mester. 1828

Arad, Kápolna-utca 6.

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szives figyelmét

divat termemre

felhívni. A legfínnyásabb igényeket kielégítőleg, jutányos árak mellett készülnek műhelyemben **öltözékek** angol és francia divat szerint Sportöltözékek: lovagló, bicikli, turista-ruhák.

Pongyolák, ugyszintén

leány és fiu gyermekruhák is.

Uri leányok illő környezetben szabni és varni tanulhatnak. Tandíj havonként 7 korona.

Ingyenes tanulóanyagok is ke-restetnek.

Nagyságos asszonyok! Nagybecsű pártfogásukat kérem 2044

kiváló tisztelettel

Özv. Konschitzky Józsefné,

Kiskörut 20. sz. 5. sz. ajtó.

Arad legnagyobb

óra és ékszerraktára.

Iskolás deákok részére pontosan járó órák 5 koronától kezdve kaphatók

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLON-UTCZA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és zálogcédulák 1897

a legmagasabb árban megvétetik vagy becséréltetik.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

13685—1903. kh.

Hirdetmény.

Török Jakab aradi lakos Béla-tér 1. sz. a telken nyers cizrok fehéritő telep felál ithatására telepengedély iránt folyamodván, az 1884. XVII. t.-cz. 27. § a értelmében a telep helyszín tárgyalására határidőül f. évi szeptember hó 26 án d. e. 11 és fél órája a helyszíneére kitűzetik, amelyre az érdekeltek ez uton is meghivatnak azon észrevétellel, hogy a telep helyszín és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál f. évi szeptember hó 28-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthező s a notáni észrevételek irásban ugyanott, élőszóval pedig a helyszíni tárgyalás alkalmával megtehető, mert amennyiben ilyenek nem emeltetnének, s ha köztekintetek gátlólag fel nem merülendnek, a telepengedély az idézett törvény 30. § a rendelkezéséhez képest ki fog adatni.

Arad, 1903. évi szeptember hó 19 én.

Sarlet, főkapitány.

MINDEN HÖLGYNEK SZÜKSÉGES ARCBŐRE MEGVÉDÉSÉRE A FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsiros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napl használat után megszüntet szeplőt májfoltot, bőrtrákát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Massazsához használva eltüntet redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek szimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisitványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona. 1569

Margit saappan 70 fillér. Margit powder 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és drogueriában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Borsován: Szokoly Sándor, Cs.-Apáczán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Ármán, Elekán: Ig. Pekker István, Földeákon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyorokon: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schögl Pál, Kun-ágotán: Fejos Lajos, Kurtuson: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelesenyi Ferencz, Mező-Kovácsházán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzeros Adám, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Kocszin János, Pankótán: Posevitz Gusztáv, Pitvaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Szmándon: Csiky Lukács, Soborsinban: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Tanczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternaigó Géza urak gyógyszerárakban.